

Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey“Pensura”

Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey“Pensura”
Maarssebroeksedijk 2
3542 DN Utrecht
Postbus 40441
3504 AE Utrecht

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 30190287

Jaarverslag 2013

Inhoud

	Pagina
Bestuur en organisatie	5
Meerjarenoverzicht	7
Bestuursverslag	
Algemeen	9
Pensioenregelingen van het fonds	17
Beleggingen	20
Risicoparagraaf	26
Samenvatting actuariel verslag	32
Jaarrekening	
Balans per 31 december	40
Staat van baten en lasten	42
Kasstroomoverzicht	44
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	45
Toelichting op de balans per 31 december	49
Toelichting op de staat van baten en lasten	56
Risicoparagraaf	60
Overige gegevens	
Gebeurtenissen na balansdatum	71
Resultaatbestemming	71
Actuariële verklaring	72
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	73
Bijlagen	
Overzicht belegd vermogen	75
Verslag van het verantwoordingsorgaan	76
Reactie van het bestuur op het verslag van het verantwoordingsorgaan	76
Samenvatting Rapport Bevindingen Visitatiecommissie	77

Bestuur en organisatie

Bestuur per 31 december 2013

Benoemd vanuit werkgeverszijde

N. Mooij	voorzitter
J. ten Berge	
S. van Horssen	
M. Layton	

Benoemd vanuit werknemerszijde

D. Geerlings	secretaris
A. Gengler	
B. Leeftink	
Vacature	

Verantwoordingsorgaan per 31 december 2013

A. Dijkhuis	vertegenwoordiger van de werkgever (voorzitter)
G. Jurgens	vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden
E. van de Klomp	vertegenwoordiger van de deelnemers (secretaris)

Compliance Officer

B. Morren

Organisatie

Accountant:	KPMG Accountants N.V., Utrecht
Actuaris (adviserend):	AZL N.V., Heerlen
Actuaris (waarmerkend):	Towers Watson B.V., Purmerend
Beleggingsadministratie:	Kas Bank N.V., Amsterdam
Bestuursadvisering en advisering communicatie:	AZL N.V., Heerlen
Financiële administratie en jaarverslaglegging:	AZL N.V., Heerlen
Pensioenadministratie:	AZL N.V., Heerlen
Website	www.pensioenfondspensura.nl

Meerjarenoverzicht

	2013	2012	2011	2010	2009
Aantallen					
Verzekerden					
Deelnemers	539	572	570	587	572
Gewezen deelnemers met premievrije rechten	342	311	301	299	287
Pensioengerechtigden	88	83	73	63	60
	969	966	944	949	919
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Beleggingen voor risico pensioenfonds					
Belegd vermogen	119.573	111.845	98.018	96.675	81.286
Beleggingsopbrengsten	6.498	11.815	1.259	10.884	10.888
Reserves					
Algemene reserve	13.562	1.186	-5.829	6.568	4.837
Beschikbare vermogen	119.185	112.491	99.590	97.609	82.100
Technische voorzieningen					
Pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	105.623	111.305	105.419	91.041	77.263
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	12.815	11.559	9.306	8.847	6.827
Premiebijdragen garantiépensioen					
Werkgeversbijdragen	3.047	3.486	3.696	6.196	6.043
Werknemersbijdragen ¹⁾	0	0	0	512	493
Premiebijdragen beleggingspensioen	921	892	778	741	681

1) De werknemerspremie was van toepassing voor de deelnemers in de nieuwe regeling, maar deze bouwen per 1 januari 2011 hun pensioen op bij het bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf en is dus per deze datum premievrij.

	2013	2012	2011	2010	2009
Premiebijdragen vrijwillig bijsparen					
Werknemersbijdragen	570	600	666	586	536
Uitkeringen	1.834	1.866	1.825	1.615	1.351
Dekkingsgraad					
FTK	112,8%	101,1%	94,5%	107,2%	106,3%
Vereiste dekkingsgraad DNB	130,0%	128,7%	131,6%	128,5%	127,1%
Toeslagen ¹⁾					
– Ambitie					
• Actief	–	–	–	1,00%	1,00%
• Niet actief	1,56%	2,87%	2,61%	1,57%	0,70%
– Toegekend					
• Actief	–	–	–	0,00%	0,00%
• Niet actief	0,30%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

1) Wanneer de toeslagverlening vanaf 1 januari van een bepaald jaar geldt, heeft deze betrekking op 31 december van het jaar daarvoor.

Bestuursverslag

Algemeen

Inleiding

Het fonds, opgericht per notariële akte op 25 augustus 2003, is een ondernemingspensioenfonds verbonden aan de ondernemingen Diversey Europe Operations B.V., Diversey B.V., Diversey Netherlands Productions B.V. en Diversey Netherlands Services B.V. (hierna gezamenlijk te noemen “de onderneming” of “de werkgever”). Het fonds heeft de stichting als rechtsvorm en is statutair gevestigd in Utrecht. In overeenstemming met artikel 18 van de statuten wordt hierbij verslag uitgebracht over het boekjaar 2013. De in het verslag vermelde bedragen zijn op basis van duizenden euro opgenomen tenzij anders is aangegeven.

Het verslagjaar voor Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey “Pensura” werd gekenmerkt door de ontwikkelingen rondom het herstelplan en de dekkingsgraad.

Doelstelling

De doelstelling van het fonds is het verzekeren van een ouderdomspensioen ten behoeve van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Dit ouderdomspensioen gaat in op de pensioeningangsdatum en is een aanvulling op de AOW-uitkering die door de overheid wordt uitbetaald. Daarnaast verzekert het fonds nabestaandenpensioenen welke in geval van overlijden van de (gewezen) deelnemer of gepensioneerde aan diens nagelaten betrekkingen (partner en/of kinderen) worden uitgekeerd. Bij arbeidsongeschiktheid van de deelnemer kan de pensioenverzekering worden voortgezet.

De financiering van de pensioenvoorziening vindt plaats door bijdragen van werkgever en werknemers.

De afspraken met betrekking tot de financiering en de uitvoering van de pensioenregeling zijn vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en de onderneming. In verband met een wijziging in de structuur van de onderneming is in 2012 een nieuwe uitvoeringsovereenkomst opgesteld.

Het fonds heeft een actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) opgesteld waarin gemotiveerd is omschreven welk beleid wordt gevoerd om de doelstelling van het fonds te kunnen nakomen. In de ABTN wordt nader ingegaan op de organisatie van het fonds, de inhoud van de pensioenregeling (pensioenovereenkomst), de financiële opzet (grondslagen en het beleidskader en sturingsmiddelen), hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem en de opzet van de administratieve organisatie en interne controle alsmede de hoofdlijnen van de uitvoeringsovereenkomst. In het verslagjaar is de ABTN niet gewijzigd. Het financieel crisisplan behorende bij de ABTN is wel geactualiseerd. Het financieel crisisplan is een beschrijving van maatregelen die het fonds op korte termijn zou kunnen inzetten indien de dekkingsgraad zich bevindt of zeer snel beweegt richting kritische waarden waardoor het realiseren van de doelstelling van het fonds in gevaar komt.

Statuten

Het bestuur heeft in het verslagjaar besloten tot wijziging van de statuten naar aanleiding van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen. Tevens heeft het bestuur besloten om de statutaire naam van het fonds te wijzigen in “Stichting Pensioenfonds Pensura”. De gewijzigde statuten treden in werking per 1 juli 2014.

Bestuur

Het bestuur, dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van de door de onderneming toegezegde pensioenregeling (pensioenovereenkomst), bestond ultimo 2013 uit vier bestuurders van werkgeverszijde en drie bestuurders van werknemerszijde. De samenstelling van het bestuur is in het verslagjaar niet gewijzigd. De heer Gengler is met ingang van 1 januari 2014 herbenoemd als werknemersbestuurder.

De uitvoering van het dagelijkse beleid berust bij de voorzitter en de secretaris.

De bestuurders worden als zodanig niet bezoldigd.

Het bestuur vergaderde zes maal in het verslagjaar (4 februari, 8 maart, 22 mei, 17 juni, 27 september en 29 november).

De belangrijkste aandachtspunten waren:

- de financiële positie van het fonds en de ontwikkelingen rondom het herstelplan;
- het beleggingsbeleid;
- de toekomst van het pensioenfonds;
- de jaarstukken 2012;
- het pensioenreglement;
- wijzigingen in wet- en regelgeving;
- het bestuursmodel, en
- de visitatie van het pensioenfonds.

Wet versterking bestuur pensioenfonds (Wvbp)

Op 9 juli 2013 heeft de Eerste Kamer de Wet versterking bestuur pensioenfonds (verder: Wvbp) aangenomen. De Wvbp is erop gericht om de geschiktheid en het intern toezicht te versterken, te zorgen voor adequate vertegenwoordiging van alle risicodragers in de verschillende fondsorganen en het stroomlijnen van taken, bevoegdheden en organen. Alle pensioenfondsdiene n per 1 juli 2014 te voldoen aan de Wvbp.

Het bestuur heeft in het verslagjaar besloten dat het fonds per 1 juli 2014 het paritair bestuursmodel zoals opgenomen in de Wvbp kent. Een belangrijk gevolg van deze keuze is dat de pensioengerechtigden per 1 juli 2014 recht hebben op een zetel in het bestuur. Het bestuur organiseert in 2014 verkiezingen voor deze bestuursfunctie. In de bestuursvergadering van 29 november 2013 heeft het bestuur de statuten vastgesteld die zijn gewijzigd naar aanleiding van de in het kader van de Wvbp genomen besluiten. De gewijzigde statuten zijn besproken met het verantwoordingsorgaan en worden in 2014 ter controle aan De Nederlandsche Bank (DNB) voorgelegd. De gewijzigde statuten treden (uiterlijk) per 1 juli 2014 in werking.

Het bestuur zal in het jaarverslag over boekjaar 2014 nader rapporteren over de gevolgen van de Wvbp voor het pensioenfonds.

Naleving Principes Goed Pensioenfondsbestuur

Het bestuur onderschrijft de principes voor goed pensioenfondsbestuur die de Stichting van de Arbeid heeft vastgesteld en die in de Pensioenwet zijn opgenomen. De principes voor goed pensioenfondsbestuur hebben betrekking op de volgende onderdelen: zorgvuldig bestuur, transparantie, openheid en communicatie, deskundigheid en functioneren van het bestuur, verantwoording en intern toezicht. Het bestuur streeft er naar om deze principes na te leven.

De principes voor goed pensioenfondsbestuur worden per 1 januari 2014 vervangen door de Code Pensioenfondsdiene n. De Code Pensioenfondsdiene n is gepubliceerd door de Pensioenfederatie en Stichting van de Arbeid. Het bestuur analyseert de aanbevelingen zoals opgenomen in de Code Pensioenfondsdiene n en zal vanaf het jaarverslag over boekjaar 2014 verantwoording afleggen over de naleving van de Code Pensioenfondsdiene n.

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft in 2009 een verantwoordingsorgaan ingesteld bestaande uit een vertegenwoordiger van de werkgever, een vertegenwoordiger van de deelnemers en een vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden. Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan als vertegenwoordiger van de bij het fonds betrokken (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en de onderneming. In dit jaarverslag wordt verslag gedaan van de bevindingen van het verantwoordingsorgaan ten aanzien van het door het bestuur in 2013 gevoerde beleid.

Intern toezicht

In het kader van goed pensioenfondsbestuur heeft het bestuur zorg gedragen voor intern toezicht. Het bestuur heeft hierbij gekozen voor toezicht door middel van een visitatiecommissie die eenmaal per drie jaar het functioneren van het fonds evalueert en toetst. In het verslagjaar heeft het bestuur VCHolland een opdracht tot visitatie verleend. De visitatie heeft plaatsgevonden in het najaar van 2013. Een samenvatting van de bevindingen van de visitatiecommissie is in dit jaarverslag opgenomen.

Zelfevaluatie bestuur

Overeenkomstig de principes voor goed pensioenfondsbestuur heeft het bestuur in zijn statuten een procedure opgenomen teneinde zijn eigen functioneren, zowel van het bestuur als geheel als van de individuele bestuurders, periodiek te evalueren.

Het bestuur is van mening dat in het verslagjaar is voldaan aan de principes van goed pensioenfondsbestuur en dat het heeft zorg gedragen voor een integere bedrijfsvoering. In 2014 zal het bestuur onveranderd aandacht aan de per 1 januari 2014 geldende Code Pensioenfonds besteden.

Daarnaast besteedt het bestuur actief aandacht aan deskundigheidsbevordering van bestuurders. Nieuwe bestuurders volgen een pensioenopleiding en voor het bestuur als geheel is een opleidingsplan opgesteld. In 2012 hebben alle bestuurders opleidingen gevolgd bij het gecertificeerde opleidingsinstituut SPO. Tevens nemen bestuurders deel aan diverse seminars.

Bestuurscommissies

Ter voorbereiding van het beleid heeft het bestuur zich georganiseerd door de volgende commissies in te stellen:

- Commissie Beleggingen.
- Commissie Pensioenbeheer.
- Commissie Communicatie.

Commissie Beleggingen

De Commissie Beleggingen heeft in opdracht van het bestuur een beleggingsbeleidsplan opgesteld met richtlijnen voor het vermogensbeheer. Minimaal één keer per jaar wordt het plan in overleg met het bestuur getoetst op bruikbaarheid en actualiteit en zo nodig aangepast. Met de vermogensbeheerders houdt de commissie ten minste eenmaal per jaar een bijeenkomst naar aanleiding van hun schriftelijke rapportages.

Het vermogen van het fonds wordt actief belegd via Pimco, UBS en CBRE Vastgoed en wordt passief belegd via BlackRock. Kasbank voert de beleggingsadministratie uit.

De Commissie Beleggingen bestond in 2013 uit vier vertegenwoordigers van het bestuur, te weten de heren J. ten Berge (voorzitter), N. Mooij, D. Geerlings en M. Layton.

Commissie Pensioenbeheer

De Commissie Pensioenbeheer bereidt in opdracht van het bestuur de jaarrekening voor en onderhoudt de noodzakelijke contacten met de administrateur, de actuaris en de accountant. In de Commissie Pensioenbeheer zaten in het verslagjaar twee vertegenwoordigers van het bestuur, te weten de heren M. Layton en A. Gengler.

Commissie Communicatie

De Commissie Communicatie verzorgt in opdracht van het bestuur de communicatie met de belanghebbenden. In 2012 is door het bestuur een communicatieplan vastgesteld voor de jaren 2012-2013. In het verslagjaar heeft het bestuur voorts het communicatieplan vastgesteld voor 2014. De Commissie Communicatie coördineert daarnaast de periodiek uit te brengen nieuwsbrief en de inhoud van de website van het fonds (www.pensioenfondspensura.nl). Als adviseur en uitvoerder van de deelnemerscommunicatie is AZL N.V. aangesteld.

In de Commissie Communicatie zitten twee vertegenwoordigers van het bestuur, te weten de heer S. van Horssen (voorzitter) en de heer B. Leeftink.

Klachten- en geschillenregeling

Het fonds kent een klachten- en geschillenregeling. Het bestuur heeft in het verslagjaar geen klachten ontvangen en er hebben zich geen geschillen voorgedaan.

Naleving wet- en regelgeving

Het afgelopen jaar zijn aan het fonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door DNB geen aanwijzingen aan het fonds gegeven noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Toeslagenbeleid

Het fonds kent een voorwaardelijk toeslagbeleid waarbij, afhankelijk van de financiële positie, jaarlijks per 1 januari toeslagen kunnen worden verleend. Bij de toeslagverlening werd tot 1 januari 2011 onderscheid gemaakt tussen de actieve deelnemers en de inactieve deelnemers (gewezen deelnemers en pensioengerechtigden). Vanaf 1 januari 2011 bouwen de werknemers uit Pensioenreglement 2006 geen pensioen meer op in de Garantiepensioenmodule van het fonds, maar bij Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf. Sinds die datum zitten er nog enkel actieve deelnemers in Pensioenreglement 2003 (de eindloonregeling) en in de beschikbare premieregeling van Pensioenreglement 2006. Er is derhalve geen sprake meer van actieve deelnemers in een middelloonregeling.

Uitgangspunt voor de toeslagverlening aan de inactieve deelnemers is de ontwikkeling van het door het Centraal Bureau voor de Statistiek vastgestelde consumentenprijsindexcijfer voor alle huishoudens, zoals deze zich gedurende de twaalf maanden vóór de maand oktober van het voorafgaande jaar heeft voorgedaan. De toeslagverlening per 1 januari 2013 voor inactieve deelnemers bedroeg 0%. Dit in verband met de dekkingsgraad van minder dan 100% per ultimo december 2012. De hiervoor bedoelde prijsontwikkeling in de periode tussen oktober 2011 en oktober 2012 bedroeg 2,87%.

Gelet op de financiële positie van het fonds heeft het bestuur in februari 2014 besloten om aan de inactieve deelnemers per 1 januari 2014 een toeslag van 0,3% toe te kennen. Hierbij heeft het bestuur onverkort uitvoering gegeven aan het beleidskader omtrent toeslagverlening zoals vastgelegd in de ABTN. De prijsontwikkeling in de periode tussen oktober 2012 en oktober 2013 bedroeg 1,56%.

De toeslagverlening is voorwaardelijk, dat wil zeggen afhankelijk van de financiële middelen van het fonds. Er bestaat geen recht op toeslagverlening en het is ook voor de lange termijn niet zeker of en in hoeverre toeslagverlening zal plaatsvinden. Een besluit om in enig jaar een toeslag te verlenen, vormt geen garantie voor in toekomstige jaren te verlenen toeslagen. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen bestemmingsreserve gevormd en wordt geen premie betaald.

Premiebeleid

De pensioenpremie voor de thans geldende pensioenregeling is voor 2013 vastgesteld op de gedempte kostendekkende premie inclusief de overeengekomen herstellpremie. De bijdrage van de onderneming is vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst met het fonds. In de uitvoeringsovereenkomst is onder meer opgenomen dat de onderneming de door het fonds gemaakte kosten vergoed. De gemaakte kosten hebben derhalve geen negatief effect op de pensioenen.

Kostendekkende, gedempte en ontvangen premie

Artikel 129 van de PW schrijft voor dat de te ontvangen premie ten minste gelijk dient te zijn aan de conform de ABTN vastgestelde kostendekkende premie. Vanaf september 2008 heeft de onderneming, gelet op de financiële situatie van het fonds, de premieafdracht verhoogd met een herstellpremie. Deze extra afdracht is ook in 2013 gehandhaafd omdat de dekkingsgraad van het fonds minder dan 105% bedroeg.

De feitelijke premie over boekjaar 2013 bedraagt € 3,047 miljoen (2012: € 3,486 miljoen), de kostendekkende premie € 0,731 miljoen (2012: € 0,906 miljoen) en de gedempte premie € 0,701 miljoen (2012: € 0,865 miljoen).

Uitbestede werkzaamheden

Administratie

AZL N.V. te Heerlen draagt zorg voor de volgende zaken:

- de pensioen- en deelnemersadministratie;
- de actuariële werkzaamheden (adviserend);
- de financiële administratie;
- de jaarverslaglegging;
- de bestuursondersteuning en -advisering, en
- de advisering met betrekking tot communicatie.

Om aan de behoefte van het bestuur aan zekerheid en daarmee kwaliteitsgaranties tegemoet te komen heeft AZL voor het verslagjaar een ISAE3402 rapportage. De ISAE3402 rapportage bestaat uit een type I en type II verklaring. Hierin worden alleen processen beschreven welke de financiële verantwoording raken. Tevens heeft de directie van AZL voor het verslagjaar een In Control Statement afgegeven. Door het overleggen van de rapportage toont AZL aan het fonds en aan de accountant van het fonds aan dat de uitvoering 'in control' is. Het overleggen van de rapportage komt tevens tegemoet aan de Beleidsregel Uitbesteding Pensioenfonds waarin DNB heeft vastgesteld dat een fonds dat de administratie uitbesteedt aan een uitvoerder verantwoordelijk is en blijft voor een juiste administratie.

Het bestuur heeft de ISAE3402 rapportage van AZL in het verslagjaar geanalyseerd. De vragen van het bestuur zijn met AZL besproken. Het bestuur heeft geen bijzonderheden geconstateerd.

De beleggingsadministratie van het fonds wordt uitgevoerd door Kasbank.

Waarmaking en advisering

Actuarialaat

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen adviserende en waarmerkende werkzaamheden. Het bestuur heeft de adviserende werkzaamheden in het verslagjaar opgedragen aan AZL N.V. te Heerlen. De waarmerkende werkzaamheden zijn opgedragen aan Towers Watson B.V. te Purmerend.

Controle

De controle van de jaarrekening is toevertrouwd aan KPMG Accountants N.V. te Utrecht.

Financiële positie van het fonds

Op 1 januari 2007 is het Financieel Toetsingskader (FTK, onderdeel van de Pensioenwet) in werking getreden. Onder het FTK-regime is de voorziening pensioenverplichtingen vastgesteld op basis van marktwaarde.

De voorziening pensioenverplichtingen is ultimo 2013 vastgesteld op € 105,6 miljoen hetgeen resulteert in een (aanwezige) dekkingsgraad van 112,8%. Ultimo 2012 bedroeg de dekkingsgraad 101,1%.

De benodigde solvabiliteit onder FTK dient zodanig te zijn dat het fonds met 97,5% zekerheid volgend jaar nog voldoende vermogen heeft om de verplichtingen op marktconforme basis over te dragen. De benodigde solvabiliteit wordt bepaald met behulp van een door DNB aangereikt standaardmodel. De benodigde dekkingsgraad op basis van het risicoprofiel van het fonds bedraagt ultimo 2013 130,0%.

Eind 2008 was de dekkingsgraad van het fonds gedaald tot 87,2%. De dekkingsgraad lag derhalve onder de minimaal vereiste dekkingsgraad van circa 105%. Begin 2009 is daarom door het fonds een herstelplan ingediend bij DNB. In het herstelplan wordt aangegeven hoe de dekkingsgraad zich ontwikkelt uitgaande van de maatregelen die het fonds de komende jaren neemt om de financiële situatie te verbeteren.

Eind 2009 bedroeg de dekkingsgraad met 106,3% weer meer dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. In mei 2010 daalde de dekkingsgraad echter tot onder het minimaal vereiste niveau waardoor wederom sprake was van een zogenoemd dekkingstekort. Het eerder ingediende herstelplan bleef dan ook onverkort van kracht.

Gedurende de tijd dat het fonds een dekkingsgraad van minder dan 100% kende, zijn de verzoeken voor waardeoverdracht opgeschort.

Het fonds heeft in het verslagjaar de deelnemers en pensioengerechtigden schriftelijk op de hoogte gesteld over de financiële positie van het fonds. In iedere nieuwsbrief van het fonds is aandacht besteed aan de dekkingsgraad en de financiële positie. Tevens wordt de actuele dekkingsgraad maandelijks op de website geplaatst.

Het boekjaar 2013 werd afgesloten met een voordelig saldo van € 12,6 miljoen (2012: € 7,0 miljoen).

Het gemiddeld rendement op het belegd vermogen op basis van total return bedroeg in 2013 6,0% (2012: 12,3%).

Herstelplan

De belangrijkste uitkomsten uit de evaluatie van het herstelplan over 2013 zijn cijfermatig als volgt:

	Effect op dekkingsgraad (in %)	
	Korte termijn	Lange termijn
Dekkingsgraad per 31 december 2008 resp. 31 december 2013	87,2	113,5
Sturingsmiddelen		
<i>Premie</i>		
De premie is kostendekkend; de onderneming betaalt een extra bijdrage (herstelpremie).	13,7	4,5
<i>Toeslagverlening</i>		
Geen toeslagverlening in de periode 2009-2013; geen recht op inhaalindexatie.	-0,3	-22,5
<i>Beleggingen</i>		
Verskil tussen het gemiddelde jaarrendement en de oprenting van de pensioenverplichtingen.	40,1	33,5
<i>Rentetermijnstructuur</i>		
Aanpassing van de rentecurve vanaf 2014 met toestemming van DNB (forward rates).	-21,7	0,0
<i>Overige</i>		
Inclusief prognoses voor langlevenrisico.	-5,5	7,7
Dekkingsgraad per 31 december 2013 resp. 31 december 2023	113,5	136,7
MVEV per 31 december 2013 resp. VEV per 31 december 2023	104,2	130,0

In 2013 heeft de dekkingsgraad zich ten opzichte van het herstelplan als volgt ontwikkeld:

	Effect op dekkingsgraad (in %)	
	Gerealiseerd 2013	Verwacht 2013 volgens herstelplan
Dekkingsgraad primo	101,1	100,6
Sturingsmiddelen		
<i>Premie</i> De premie heeft in grote mate bijgedragen aan het herstel van de dekkingsgraad. Dit komt mede door de extra herstell premie van de werkgever.	2,1	2,3
<i>Toeslagverlening</i> Conform het toeslagbeleid wordt bij een dekkingsgraad tussen 110% en het Vereist Eigen Vermogen (VEV) lineair geïnterpoleerd om de toeslag te bepalen.	-0,3	0,0
<i>Beleggingen</i>	5,3	3,5
<i>Rentetermijnstructuur</i>	3,8	0,0
<i>Uitkeringen</i>	0,0	0,0
<i>Overige</i>	0,8	0,1
Dekkingsgraad ultimo	112,8	106,5
Vereiste dekkingsgraad	130,0	130,0

Toelichting bij herstelplan

De dekkingsgraad van het fonds was ultimo 2013 112,8%, hetgeen hoger is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,2%. Het fonds is hiermee tijdig hersteld uit de situatie van dekkingstekort en het kortetermijnherstelplan is per 31 december 2013 beëindigd. In de uitvoeringsovereenkomst met de onderneming is opgenomen dat, indien de dekkingsgraad bij het einde van het kortetermijnherstelplan (ultimo 2013) lager zou zijn dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, de onderneming een extra premiebijdrage zou storten zodat de dekkingsgraad zou stijgen tot het minimaal vereiste niveau. Het fonds heeft de onderneming per einde 2013 niet om de extra bijdrage hoeven verzoeken, aangezien de dekkingsgraad hoger was dan de minimaal vereiste dekkingsgraad.

Het fonds heeft tot uiterlijk ultimo 2023 om de vereiste dekkingsgraad te bereiken. Op voornoemde datum loopt het langetermijnherstelplan namelijk af. Op basis van de evaluatie van het herstelplan over 2013 is de verwachting dat de dekkingsgraad per 31 december 2023 is gestegen tot 136,7%. Het fonds zou hiermee binnen de wettelijke termijn herstellen uit het dekkingstekort.

Pensioenregelingen van het fonds

De volgende regelingen werden in 2013 door het fonds uitgevoerd:

- Voor deelnemers bij Pensura die per 31 december 2005 ouder waren dan 55 jaar is de eindloonregeling (Pensioenreglement 2003) van toepassing. De regeling kent ouderdomspensioen, tijdelijk ouderdomspensioen (tot 65 jaar) op opbouwbasis, wezenpensioen en partnerpensioen op risicobasis.
- De combinatieregeling (Pensioenreglement 2006) is per 1 januari 2006 van toepassing voor alle medewerkers die per die datum jonger waren dan 55 jaar. Deze regeling bestond tot 1 januari 2011 uit twee delen, namelijk de Garantiepensioenmodule tot het maximum pensioengevend salaris (een middelloonregeling) en de Beleggingspensioenmodule (een excedentregeling) waarvoor een beschikbare premie van toepassing is. De opbouw in de middelloonregeling vindt vanaf 1 januari 2011 niet meer plaats bij het fonds maar bij het Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf. De opbouw in de excedentregeling, voor deelnemers wiens pensioengevend salaris hoger is dan het maximum pensioengevend salaris dat wordt gehanteerd door het Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf, vindt ook vanaf 1 januari 2011 nog bij het fonds plaats. Ook wordt bij het fonds nog pensioen opgebouwd middels het Vrijwillig pensioensparen.
- Het, als collectief Defined Contribution te beheren, ex SC Johnsonpensioen. Deze regeling geldt voor een periode van 10 jaar (vanaf 2006), waarna de deelnemers óf met pensioen zijn gegaan óf na 10 jaar respectievelijk per datum uitdiensttreding het opgebouwde vermogen krijgen overgedragen naar een individuele DC-rekening.

Het bestuur heeft in het verslagjaar besloten tot wijziging van zowel Pensioenreglement 2003 als Pensioenreglement 2006. De wijzigingen werden ingegeven door aanpassing van de fiscale wet- en regelgeving, het zogeheten Witteveenkader, per 1 januari 2014. Door aanpassing van het fiscale kader wordt de pensioenopbouw per 1 januari 2014 beperkt. Het bestuur heeft geconstateerd dat de tot en met 31 december 2013 geldende pensioenregelingen niet voldoen aan de fiscale wet- en regelgeving per 1 januari 2014. Het bestuur heeft onderzocht op welke wijze de pensioenreglementen dienen te worden gewijzigd zodat de pensioenopbouw niet fiscaal bovenmatig is en heeft in het verslagjaar besloten tot de wijziging van de pensioenreglementen per 1 januari 2014.

Pensioenreglement 2003 is zodanig gewijzigd dat het jaarlijkse vanaf 1 januari 2014 op te bouwen ouderdomspensioen 1,63% bedraagt van de eindsalarisgrondslag. De eindsalarisgrondslag voor 2014 is gedefinieerd als de salarisgrondslag voor dat jaar. Pensioenreglement 2003 betreft een eindloonregeling waarvan de laatste (gewezen) deelnemers in 2014 met pensioen gaan. Het bestuur acht het ongewenst dat voornoemde wijziging van de pensioenregeling de tot en met 31 december 2013 opgebouwde pensioenaanspraken beïnvloedt. Het bestuur heeft daarom besloten om een knip toe te passen. Dit houdt in dat op 31 december 2013 een berekening wordt gemaakt van het opgebouwde pensioen op basis van de tot en met het verslagjaar geldende bepalingen in het pensioenreglement. Deze pensioenaanspraken worden vastgezet. De pensioenopbouw in 2014 op basis van het gewijzigde

pensioenreglement wordt apart geadministreerd. Op de pensioendatum van de deelnemer wordt het tot en met 31 december 2013 opgebouwde pensioen samengevoegd met het in 2014 opgebouwde pensioen.

In Pensioenreglement 2006 wordt pensioen opgebouwd in de Beleggingspensioenmodule (excedentregeling). De premies die worden gestort in deze excedentregeling zijn gebaseerd op een in het pensioenreglement opgenomen staffel. Om te voorkomen dat de fiscale kaders worden overschreden, heeft het bestuur besloten tot aanpassing van de premiestaffel.

Bij de besluitname tot wijziging van de pensioenreglementen naar aanleiding van de gewijzigde fiscale kaders is het bestuur uitgegaan van de maximaal toegestane pensioenopbouw per 1 januari 2014.

De deelnemers zijn over de wijzigingen in de pensioenregeling geïnformeerd.

Herverzekering

Het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico in de Beleggingspensioenmodule zijn vanaf 1 januari 2012 volledig herverzekerd op basis van eenjarige risicokapitalen en op basis van een premievrijstellingsrente bij Elips Life.

Verzekerdenbestand

	Actieve deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2012	572	311	83	966
Mutaties door:				
Nieuwe toetredingen	12			12
Ontslag met premievrije aanspraak	-41	41		0
Waardeoverdracht		-9		-9
Ingang pensioen	-2	-2	5	1
Overlijden	-1	-1		-2
Andere oorzaken	-1	2		1
Mutaties per saldo	-33	31	5	3
Stand per 31 december 2013	539 ^{1) 2)}	342 ³⁾	88	969

Specificatie pensioengerechtigden

	2013	2012
Ouderdomspensioen	76	72
Partnerpensioen	10	9
Wezenpensioen	2	2
Totaal	88	83

1) Waarvan deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling: 7.

2) Waarvan deelnemers aan:

– Excedentregeling: 307;

– Vrijwillig bijsparen: 536;

– Eindloonregeling (basisregeling): 6 (aanspraken: € 275.210,17);

Deelnemers kunnen in alle drie de categorieën voorkomen.

3) Alle actieve deelnemers zijn qua opbouw in de basisregeling gewezen deelnemer geworden. Omdat ze echter wel deelnemer blijven in de excedentregeling, zijn ze in de eindstand als deelnemer meegenomen.

Beleggingen

Algemeen

Hoewel de invoering van het Septemberpakket Pensioenen in het najaar van 2012 en de daarin voorgeschreven Ultimate Forward Rate (UFR)-methodiek de waarde van de pensioenverplichtingen minder gevoelig heeft gemaakt voor renteschommelingen, blijven beleggingsresultaten een zeer belangrijke, bepalende factor voor de dekkingsgraad van de Nederlandse pensioenfondsen. Dat gezegd hebbende mag worden geconstateerd dat 2013 een prima beleggingsjaar was.

Immers, volgens de AON Hewitt Pensioenthermometer is de gemiddelde dekkingsgraad van de Nederlandse pensioenfondsen in 2013 gestegen van 102% eind 2012 naar 109% per 31 december 2013. Aldus een verbetering van de dekkingsgraad van een doorsnee fonds van ongeveer 7%. Een groot deel van deze dekkingsgraadverbetering is toe te schrijven aan de resultaten van de beleggingen in 2013.

Mede ingegeven door goede bedrijfsresultaten en een aanhoudend soepel monetair beleid van de centrale banken is in 2013 in de ontwikkelde landen een, zichzelf versterkend, economisch herstel op gang gekomen.

Een aantal belangrijke eurolanden heeft in 2013 de recessie achter zich kunnen laten en de Japanse economie wist zich eindelijk, gesteund door een stevig binnenlands stimuleringspakket (Abenomics), in 2013 aan een langjarige periode van lage economische groei en deflatie te onttrekken. Ook de Verenigde Staten (VS) overtuigden in 2013; het Bruto Nationaal Product steeg in het afgelopen jaar met ruim 3%.

Wereldwijd stegen de aandelen in de ontwikkelde markten in 2013 ongeveer 22% (uitgedrukt in euro's) en in de vastrentende sector behoorden obligaties uit de perifere landen van de eurozone en hoogrentende bedrijfsleningen tot de best presterende categorieën.

Toch was het niet alleen "hosanna" het afgelopen jaar. Het sentiment op de internationale geld- en kapitaalmarkten is in 2013 een aantal keren flink op de proef gesteld. Een dreigende crisis in de bankensector in Cyprus (welke een directe aanleiding vormde om versneld te komen tot een Europese bankenunie), zware politieke onrusten in het Midden-Oosten, onenigheid tussen Republieken en Democraten over het schuldenplafond in de VS, de in november 2013 aangekondigde hervormingen in China (het zogenoemde 'Derde Plenum') en last but not least de in mei 2013 aangekondigde afbouw van monetaire stimulering ("tapering") in de Verenigde Staten, vormden serieuze bedreigingen voor het toch nog enigszins broze herstel van de wereldeconomie. Op 2 mei bereikten de tienjaarsrentes in de VS (1,6%) en Duitsland (1,2%) hun laagste punt in 2013.

Op 22 mei kondigde Ben Bernanke aan dat het obligatie-aankoopprogramma door de Federal Reserve Bank geleidelijk aan afgebouwd zou gaan worden. Dit leidde tot heftige reacties op de obligatiemarkten waardoor de tienjaarsrentes in september stegen naar respectievelijk 3% in de VS en 2% in Duitsland.

De aangekondigde "tapering" legde niet alleen een bom onder het economisch herstel in de ontwikkelde markten maar had ook tot gevolg dat er grootschalige kapitaalonttrekkingen uit de opkomende landen ("emerging markets") plaatsvonden. Dit gegeven, in combinatie met lokale structuurproblemen (zoals een verzwakking van de financiële sector in China en een afnemende concurrentiekracht van de exporterende bedrijven) leidde aldaar in 2013 tot achterblijvende economische groei. In het kielzog daarvan corrigeerden de vastgoed-, obligatie- en aandelenmarkten (-6,5%) in de opkomende landen fors.

Aandelen indices ¹⁾ 2013

MSCI World	21,9%
S&P Composite	26,7%
Nasdaq	32,3%
DJ Europe Stoxx	17,8%
AEX	20,7%
Topix (Japan)	21,5%
MSCI Emerging Markets	-6,5%

1) total return indices (in euro)

Bron: Thomson Reuters Datastream

Vooruitzichten

Economie

Voor 2014 wordt uitgegaan van een verder aantrekkelijk herstel van de wereldeconomie. Met name de economieën van de VS, Japan en het Verenigd Koninkrijk zullen een bovengemiddelde groei laten zien. Dit herstel zal zich –zij het traag– verspreiden over de eurozone. Een aantal opkomende markten kan profiteren van het herstel in de volwassen economieën. Voor 2014 wordt voor de opkomende wereld een groei verwacht die ongeveer gelijk is aan het niveau van 2013 (tussen 4,5% en 5%).

De VS koersen in 2014 af op een economische groei van circa 3%. De overheden zullen daar in 2014 duidelijk minder bezuinigen en banken zullen soepeler kredietvoorwaarden gaan hanteren. Daarvan kunnen ook kleine en middelgrote bedrijven kunnen gaan profiteren die van groot belang zijn voor de banengroei.

Voor de eurozone wordt een groei verwacht die ruimschoots boven de 1% ligt. Het herstel wordt gedragen door minder overheidsbezuinigingen, gemakkelijker toegang tot krediet en door een aanhoudend stevig exportvolume. De groei kan worden gehinderd door structurele problemen, zoals bijvoorbeeld het gebrek aan concurrentiekracht van een aantal landen in de eurozone. Een bovengemiddeld groeitempo mag hierdoor niet worden verwacht.

Voor Japan lijkt een groei van ruim 2% in 2014 haalbaar. Onzekerheid aldaar vloeit voort uit de verhoging van de consumptiebelasting (BTW) op 1 april. Die kan leiden tot enige afzwakking van de groei in het eerste halfjaar. In het tweede halfjaar verwachten wij een hervatting van het groeitempo.

Voor 2014 kunnen zowel positieve als negatieve uitschieters niet worden uitgesloten. Zo zou de wereldeconomie wel eens beter kunnen gaan presteren dan nu kan worden ingeschat. Die kans is, gezien de banengroei, het grootst in de VS. Tot de neerwaartse risico's behoren de toenemende problemen in de opkomende markten en potentiële beleidskeuzes van centrale banken en andere beleidsmakers. Een en ander kan angst op de markten uitlokken en kan het economische herstel in gevaar brengen.

Obligaties

Op de obligatiemarkten kan een verdere stijging van de rente op staatsleningen (VS, Duitsland) niet worden uitgesloten. Deze rentestijging zal echter naar verwachting –mede door aanhoudend soepel monetair beleid van de centrale banken en de forse overcapaciteit in de volwassen economieën– beperkt zijn. Op basis van het economische herstel, het aanhoudend soepele monetair beleid en de risico/rendementskarakteristieken van de categorieën zijn de rendementsperspectieven het beste voor hoogrentende bedrijfsleningen (high yield bonds), asset backed securities en voor staatsleningen die zijn uitgegeven door de “perifere” landen in de eurozone.

Aandelen

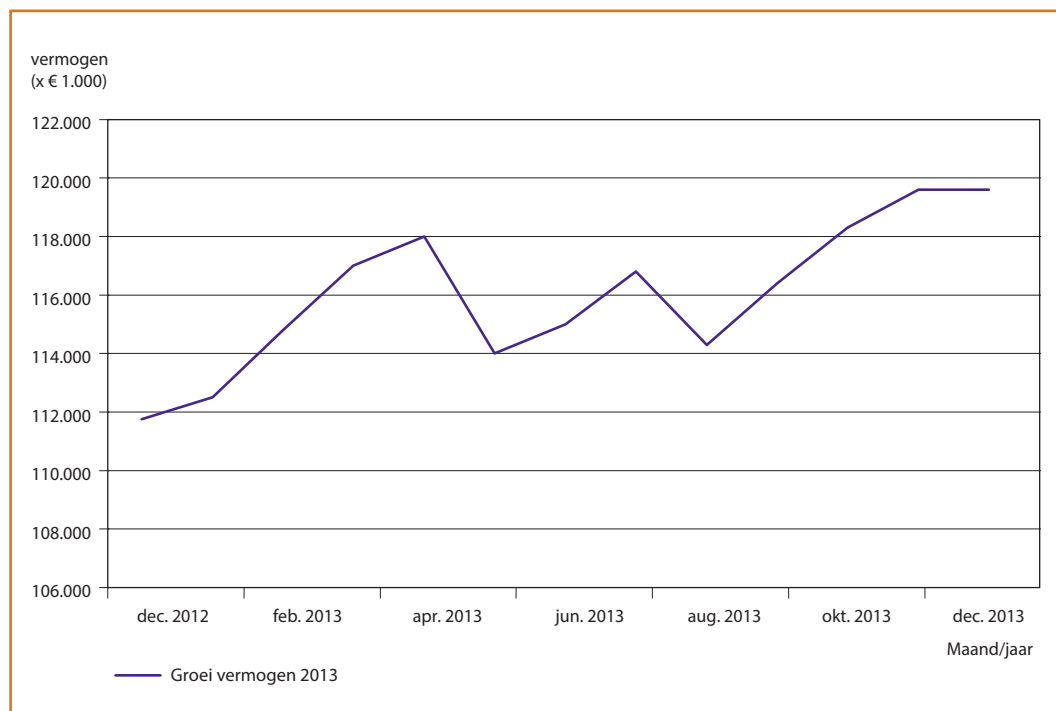
Aandelenmarkten zullen in 2014 niet meer (zoals in 2013) primair worden gedreven door het monetaire beleid, maar zullen zich steeds meer oriënteren op de winstgroei van de uitgevende bedrijven. Verwacht wordt een koersontwikkeling die in lijn ligt met de winstgroei. De winstgroei op haar beurt zal mede worden gedreven door een verbreding van het economische herstel, door lagere rentelasten en door inkoop van eigen aandelen. Daarvan zullen Europese, Amerikaanse en Japanse aandelen het meest profiteren. Voor de opkomende wereld zijn de verwachtingen iets minder positief en kan de winstgroei iets lager uitvallen.

Vastgoed aandelen

De fundamenteën voor de vastgoedmarkten verbeteren met name in de VS (huizenmarkt), het Verenigd Koninkrijk en China. Belangrijk in dat verband is dat de ingezette verbetering van het consumentenvertrouwen zal doorzetten. Het toenemende vertrouwen bij consumenten zal dan ook, naar verwachting, kunnen doorwerken naar de kantorenmarkt en de markt van winkelpanden. Overige belangrijke "drivers" voor vastgoedmarkten zijn de relatief aantrekkelijke dividendrendementen en de verwachting dat de reële rente de komende tijd slechts beperkt zal gaan stijgen. Negatieve invloed kan uitgaan van de "tapering" door de Federal Reserve.

Fondsspecifieke ontwikkelingen

Het jaar 2013 is een jaar van herstel. Met name in de tweede helft is de rente gaan stijgen waardoor de RTS ultimo 2013 circa 30 basispunten hoger is dan per ultimo 2012. Dat scheelt ongeveer 6% in de verplichtingen. Dit had uiteraard ook een effect op de waardering van de vastrentende waarden. Het jaarrendement hierop kwam uit op -2,6%. Dit werd ruimschoots goedgemaakt door de stijging van de aandelenportefeuille met 16,5%. Met name de volwassen markten zoals de VS en Europa stegen fors. Dit weerspiegelt het vertrouwen dat de wereldeconomie hersteld. Door de vermogensgroei, de lagere verplichtingen én de herstell premie van ca. € 2,5 miljoen, steeg de dekkingsgraad tot 112,8%. Daarmee heeft het fonds het korte termijn herstelplan met succes kunnen afsluiten zonder de werkgever om een extra storting te hoeven vragen. Bovendien konden de opgebouwde rechten per 1 januari 2014 met 0,3% worden geïndexeerd.

Het beleggingsbeleid was volledig gericht op het behalen van rendement door de assetmix te houden op 55% zakelijke waarden en 45% vastrentende waarden. Wel is in 2013 het renterisico verminderd door binnen de groep vastrentend de duration te verlengen door € 8 miljoen Euro bonds om te ruilen in het long durationfonds.

Vastgoed

Binnen de groep zakelijke waarden is vastgoed nu met een negatief rendement van 1,4% een zorgenkindje. Is vastgoed indertijd gekocht met de verwachting van geïndexeerde huurcontracten, aantrekkelijke dividend uitkeringen en waardeinstijgingen is het tij nu gekeerd. Door te hoge schulden, te veel nieuwbouw, veranderende koopgewoonten is deze sector met kantoren en winkels in de problemen gekomen. Alleen panden op de goede locaties kunnen standhouden. Een koude sanering is gaande. Vreemd vermogen moet omlaag, slechte locaties verkocht. Verwacht wordt dat hier nog wel enige jaren mee zal zijn gemoeid. Voor Pensura heeft deze categorie zijn glans verloren. Een afbouw met minimalisering van verlies is daarom het beleid. Inmiddels is het aandeel in de assetmix al gedaald tot 6,8%. Relatief hoge dividend uitkeringen compenseren een deel van de waardevermindering. Over de laatste 7 jaren was het rendement toch nog 3,8%.

Vastrentende waarden

Met 4,1% over de laatste 7 jaren zijn vastrentende waarden beter dan het totaal gemiddelde geweest. Een rentestijging zal dit onder druk zetten. Ruim 8% van het vermogen is belegd in emerging market bonds. Met een gemiddeld rendement over de laatste 7 jaren van 6,3% is deze categorie de koploper binnen de groep vastrentende waarden. In 2013 was deze categorie met -6,6% ook koploper maar dan negatief. Mede veroorzaakt door de aankondiging van het verminderen van de QE in de VS die een omdraaiing van de kapitaalstromen, van emerging markten naar de meer volwassen markten, heeft veroorzaakt. Toch blijft dit een interessante klasse. In mei is de renteafdekking vergroot door het omwisselen na € 8 miljoen van Eurobonds naar het long duration fonds van Pimco.

Aandelen

In augustus is een rebalance doorgevoerd. Het actief beheerde UBS fonds Emerging markets is gehalveerd en geïnvesteerd in de tracker Japan. Verder is de tracker RIM met € 1,2 miljoen verminderd en toegevoegd aan de tracker Europa. Onze US Dollar exposure komt geheel voor rekening van onze aandelen portefeuille. De US Dollar is in 2013 net 4,5% in waarde gedaald ten opzichte van de euro. Toch zijn de rendementen zeer goed te noemen:

Tracker Verenigde Staten	23,2%
Tracker Europe	20,1%
Tracker Japan	2,2%
Tracker RIM	-1,4%

De best presterende klasse was UBS global met 25,7% (5% beter dan de benchmark). Totaal rendeerden de aandelen tot 16,5%.

Asset verdeling	Ultimo 2013 in %	Strategische norm in %	Band- breedte in %
Matching portefeuille	36,1	37,0	30-50
Vastrentende waarden	8,1	8,0	0-15
Aandelen	48,8	48,0	30-60
Onroerend goed	6,8	7,0	0-10
Cash	0,2	0,0	<10
Totaal	100,0	100,0	

Performance 2013	2013		2012		2011		2010		2009	
	Porte- feuille	Bench- mark	Porte- feuille	Bench- mark	Porte- feuille	Bench- mark	Porte- feuille	Bench- mark	Porte- feuille	Bench- mark
Aandelen	16,5%	16,0%	15,5%	15,3%	-5,8%	-5,5%	20,2%	20,6%	37,0%	30,9%
Onroerend goed	-1,4%	-1,5%	-1,1%	-2,1%	6,7%	6,5%	4,0%	4,4%	13,6%	-0,2%
Vastrentende waarden	-2,6%	-2,7%	11,8%	11,9%	5,7%	6,0%	9,0%	6,4%	12,0%	6,5%
Deposito's	0,1%	0,1%	0,5%	0,4%	0,5%	0,5%	0,6%	0,6%	-0,2%	0,8%
Totaal	6,0%	5,7%	12,3%	12,6%	1,4%	1,6%	13,2%	10,8%	15,9%	14,6%
2 jaar gemiddelde	9,1%		6,7%		7,1%		14,5%		-3,9%	
3 jaar gemiddelde	6,5%		8,8%		10,0%		1,5%		-2,5%	
4 jaar gemiddelde	8,1%		10,6%		1,5%		1,2%		-0,3%	
5 jaar gemiddelde	9,6%		3,6%		1,2%		2,3%		2,3%	
6 jaar gemiddelde	4,0%		3,0%		2,1%		4,1%			
7 jaar gemiddelde	3,4%		3,5%		3,7%					
8 jaar gemiddelde	3,8%		4,7%							
9 jaar gemiddelde	4,9%									

Kosten van beleggen

De beheerkosten bestaan uit kosten die opgenomen zijn in de TER van een fonds en beheerskosten die apart in rekening worden gebracht, zoals door UBS. De transactiekosten zijn bepaald door de spread bij aan- of verkoop.

Kosten vermogensbeheer 2013

(* € 1.000)

	Beheer- kosten	Performance gerelateerde kosten	Transactie- kosten	Totaal
Kosten per beleggingscategorie				
Vastgoed	67	0	0	67
Aandelen	132	0	16	148
Private equity	0	0	0	0
Vastrentende waarden	260	0	9	269
Hedgefonds	0	0	0	0
Commodities	0	0	0	0
Overige beleggingen	0	0	0	0
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	459	0	25	484
Kosten overlay beleggingen	0	0	0	0
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	459	0	25	484
Overige vermogensbeheerkosten				
Kosten vermogensbeheer fonds en bestuursbureau	0	0		0
Kosten fiduciair beheer	0	0		0
Bewaarloon	4	0		4
Advieskosten vermogensbeheer	0	0		0
Overige kosten	45	0		45
Totaal overige vermogensbeheerkosten	49	0		49
Totaal kosten vermogensbeheer				533

Deze kosten krijgen steeds meer aandacht. Reden is dat de vaak teleurstellende beleggingsresultaten door veel buitenstaanders, maar ook insiders, toegeschreven worden aan de (te hoge) kosten die door de vele betrokken partijen bij het vermogensbeheer in rekening worden gebracht en daardoor het rendement drukken. Een bekende uitspraak is "kosten van beleggen zijn zeker, rendementen niet". De kosten hebben daarom vanzelfsprekend de aandacht van het bestuur. Het bestuur maakt immers de keuzes van hoe en waar en door wie te beleggen.

Kosten kunnen op twee manieren in rekening worden gebracht:

- Door deze op te nemen in de waarde van de participatie.
- Door hiervoor een aparte fee in rekening te brengen.

Kosten die hiermee gepaard gaan zijn:

- Kosten die het beleggingsfonds maakt voor administratie, accountantskosten, custodian kosten, distributiekosten, etc.
- Transactiekosten gemaakt bij aankopen en verkopen van onderliggende aandelen in deze fondsen.
- De spread tussen aankopen en verkopen. Zowel binnen het fonds indien de beheerder besluit om aandeel A te vervangen door aandeel B. Maar ook door in- of uittreden van participanten in het fonds. Het fonds maakt hiervoor kosten. Moet aandelen bij kopen of verkopen. Om zittende participanten niet te belasten voor deze kosten betaalt de toetredster veelal een opslag en krijgt de uittredster te maken met een afslag. Deze kosten zijn niet direct zichtbaar omdat deze verdwijnen in de aankoopprijs of de verkoopprijs.
- De beloning voor de ingebrachte expertise van de fondsbeheerder.

Deels worden deze kosten opgenomen in wat genoemd wordt de TER (Total Expense Ratio). Een ruimer begrip is de TCO (Total Cost of Ownership). Het verschil tussen TER en TCO is bijvoorbeeld dat de TCO ook de kosten omvat van rebalancing, trading spreads, uitbreiding en uittreding, brokerage fees en belastingen, zoals restitutie van dividendbelasting.

Duidelijk is het verschil tussen actief en passief beheerde fondsen, zoals van Pimco en UBS. Deze rekenen een fee van 50 tot 70 basispunten. De fondsen binnen BlackRock worden passief beheerd met een fee van 6 tot 10 basispunten. Actief beheer loont alleen indien een outperformance wordt gemaakt die de extra kosten compenseert. Soms lukt dat maar niet altijd. Passief geeft een index als rendement minus de kosten. Vandaar dat Pensura besloten heeft overwegend in passieve BlackRock fondsen te beleggen.

Risicoparagraaf

Inleiding

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioenverplichtingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleid van het fonds en de risico's die het fonds bij de uitvoering van zijn taken loopt. Voor de wijze waarop deze risico's zijn afgedekt en een kwantificering van deze risico's wordt verwezen naar de paragraaf "Financiële risico's" in de jaarrekening.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur heeft zijn beleid verwoord in de ABTN. Algemene leidraad voor het uitvoeren van zijn beheertaken is risicomijdend operationeel management. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- ALM-beleid en duration matching;
- dekkingsgraad;
- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- toeslagbeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- beleid ten aanzien van uitbesteding.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De invloed van deze sturingsmiddelen op de financiële positie van het fonds wordt jaarlijks geëvalueerd. Bij deze evaluatie speelt zowel de huidige financiële positie, alsmede de financiële positie van het fonds in de toekomst, een rol. Om te toetsen of het beleid op lange termijn tot de gewenste ontwikkeling leidt, voert het fonds ten minste eens in de drie jaar een continuïteitsanalyse uit. Het fonds heeft in 2010 een ALM-studie door AZL N.V. laten uitvoeren. Deze ALM-studie is in 2011 afgerond. Tevens heeft AZL N.V. in opdracht van het bestuur in 2011 een continuïteitsanalyse verricht.

Het risicomodel van DNB kent voor een aantal risicocategorieën vastgestelde scenario's ('schokken'). De hoofdletter 'S', aangevuld met een nummer achter een aantal risicocategorieën vertegenwoordigt de code die DNB in het risicomodel voor de desbetreffende risicocategorie hanteert. Bij de berekening van het vereist eigen vermogen (buffers) past het fonds de standaardmethode toe met als uitbreiding buffers voor actief beheer en liquiditeitsrisico op basis van de zogenaamde wortelformule (S1 t/m S6). Kwantitatieve en kwalitatieve toelichtingen van deze risico's zijn opgenomen in de "risicoparagraaf" in de jaarrekening. Het vereist vermogen wordt berekend op basis van zowel de feitelijke als de strategische beleggingsmix. Doorgaans wordt de hoogste van beide gehanteerd als zijnde het vereist eigen vermogen.

Financiële risico's

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook op basis van de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor eventuele toeslagverlening over de opgebouwde aanspraken en ingegane pensioenen. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het solvabiliteitsrisico bestaat uit de volgende risicocategorieën:

- Renterisico (S1).
- Zakelijke waarden risico (S2).
- Valuta risico (S3).
- Grondstoffenrisico (S4).
- Kredietrisico (S5).
- Verzekeringstechnisch risico (S6).

Renterisico (S1)

Pensioenfonds kennen doorgaans een langere looptijd voor hun verplichtingen dan voor hun bezittingen. Vanwege deze mismatch ondervindt een fonds renterisico. Immers bij een rentedaling zullen de verplichtingen sterker in waarde toenemen dan de bezittingen. Het standaardmodel van DNB bevat voorgeschreven rentescenario's (verschuiving actuele rentetermijnstructuur via voorgeschreven rentefactoren) om het vereist eigen vermogen voor dit risico te bepalen. Ter invulling van het beleid ten aanzien van de renteaftdekking heeft het bestuur besloten de volgende staffel als richtlijn te hanteren:

Dekkingsgraad	Afdekking
100%	0%
100% reëel (ongeveer 150% nominaal)	100%

Zakelijke waarden risico (S2)

De waarden van aandelen en onroerend goed zijn onderhevig aan marktfluctuaties. Fondsen die een deel van hun vermogen in dergelijke zakelijke waarden hebben belegd, lopen hierdoor risico. Het beleid van het fonds is om deze risico's zoveel mogelijk te spreiden. Het fonds belegt daarom wereldwijd in aandelen met als benchmark de MSCI World en MSCI Emerging Markets index.

Valutarisico (S3)

Valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen in vreemde valuta verslechtert als gevolg van veranderingen van vreemde valutakoersen. De kans dat de wisselkoers van vreemde valuta verslechtert ten opzichte van de euro betekent een risico voor een fonds omdat verplichtingen veelal in euro luiden en bezittingen (deels) in vreemde valuta. Dit risico is van belang voor zowel directe posities in een valuta, als voor beleggingen die gewaardeerd zijn in een andere valuta.

Het beleid van het fonds is om het valutarisico (gedeeltelijk) af te dekken. Bij aandelen worden valuta's niet afgedekt. Bij beleggingen in vastrentende waarden is gekozen voor een fonds dat overwegend in Europese staatsleningen belegt. De niet-euro beleggingen worden niet afgedekt. De belegging in Emerging markets vindt plaats met een volledig gehedged fonds. De onroerend goed belegging in Oost Europa is voornamelijk in Euro's respectievelijk lokale valuta gefinancierd.

Grondstoffenrisico (S4)

Fondsen die beleggen in grondstoffen (commodities) lopen het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt. Het fonds belegt niet in grondstoffen en kent daarom geen grondstoffenrisico.

Kredietrisico (S5)

Bij het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de tegenpartij tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze spread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid, risicovrij, tot uitkering zal komen. De Nederlandse obligatiebeleggingen die het fonds bezit zijn onderhevig voor kredietrisico. Ook de beleggingen in de PIMCO vastrentende waardenfondsen zijn gevoelig voor het wijzigen van de creditspread.

Verzekeringstechnisch risico (S6)

Naast de financiële risico's staat het fonds bloot aan verzekeringstechnische risico's. Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico).

De sterftetrend zelf dient te worden meegenomen bij de bepaling van de voorziening voor risico fonds.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Het fonds belegt voor meer dan 90% in dagelijks verhandelbare effecten en daarnaast was in 2013 de binnenkomende premie nog ruim voldoende voor de uitgaande pensioenbetalingen en kosten. Dit betekent echter niet dat het fonds geen illiquide bezittingen heeft. De vastgoedbeleggingen van het fonds kunnen niet op korte termijn worden verkocht. In de berekening van het vereist eigen vermogen wordt rekening gehouden met deze mate van illiquiditeit.

Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sector gebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico. Binnen de vastrentende waardenportefeuille kent het fonds een concentratierisico naar de Nederlandse staatsobligaties. Daar de krediet-rating van de Nederlandse staat relatief hoog is (een zgn. AA-rating), is de buffer binnen het vereist eigen vermogen beperkt.

Inflatierisico

Het fonds kent een voorwaardelijk toeslagbeleid en communiceert dit beleid, conform wettelijke voorgeschreven formuleringen, naar alle deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Door die communicatie is de kans zeer gering dat verwachtingen worden gewekt en juridische claims moeten worden gehonoreerd.

Niet financiële risico's

Sponsorrisico

Het fonds heeft een directe economische en contractuele band met de onderneming als sponsor van het fonds. Deze afhankelijkheid vertaalt zich in risico's voor het fonds, de zogenaamde sponsorrisico's. Voorbeelden van sponsorrisico's zijn onder meer: faillissementsrisico, betalingsonmacht van de sponsor veroorzaakt door negatieve ontwikkelingen bij de sponsor, financieringsrisico, beëindiging van de relatie met de sponsor en belangenverstrengeling tussen het fonds en de sponsor. Het fonds belegt niet in de sponsor.

Omgevingsrisico

Hieronder worden risico's verstaan als gevolg van externe veranderingen. Gedacht kan worden aan veranderingen in de maatschappelijke wens om duurzaam te beleggen.

Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico op verlies als resultaat van inadequate of foutieve interne processen, mensen en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Operationele risico's hebben een negatieve impact op een goede uitvoering van de pensioenregeling. Voor deze operationele risico's geldt wel dat een verregaande reductie onevenredig veel inspanning en kosten met zich mee kan brengen. De operationele uitvoering geschiedt door AZL N.V. Om aan de behoefte van het bestuur aan zekerheid en daarmee kwaliteitsgaranties tegemoet te komen heeft AZL voor het verslagjaar een ISAE3402 rapportage. De ISAE3402 rapportage bestaat uit een type I en type II verklaring. Hierin worden alleen processen beschreven welke de financiële verantwoording raken. Tevens heeft de directie van AZL voor het verslagjaar een In Control Statement afgegeven. Door het overleggen van de rapportage toont AZL aan het fonds en aan de accountant van het fonds aan dat de uitvoering 'in control' is. Het overleggen van de rapportage komt tevens tegemoet aan de Beleidsregel Uitbesteding Pensioenfonds waarin DNB heeft vastgesteld dat een fonds dat de administratie uitbesteedt aan een uitvoerder verantwoordelijk is en blijft voor een juiste administratie.

Het bestuur heeft de ISAE3402 rapportage van AZL in het verslagjaar geanalyseerd. De vragen van het bestuur zijn met AZL besproken. Het bestuur heeft geen bijzonderheden geconstateerd.

Uitbestedingsrisico's

Het bestuur heeft onder behoud van zijn verantwoordelijkheden een aantal werkzaamheden structureel uitbesteed. De uitbesteding van werkzaamheden aan een derde partij heeft tot gevolg dat het bestuur geen directe gezagsverhouding heeft met de personen die

bij de derde partij feitelijk en dagelijks zijn belast met de uitvoering van die werkzaamheden. Het bestuur heeft voorts geen rechtstreeks zicht op en voert geen directe controle uit op administratieve processen, zoals uitbetaling van pensioenen, pensioenberekeningen e.d. Het bestuur erkent voorts dat aan de uitbesteding het risico is verbonden van discontinuïteit van de dienstverlening door AZL N.V. Bij alle uitbestedingsactiviteiten conformeert het fonds zich volledig aan de regelgeving van DNB op het gebied van uitbesteding. Het fonds beschikt voor iedere extern uit te voeren activiteit over een uitbestedingsovereenkomst die voldoet aan het bij of krachtens artikel 34 van de Pensioenwet bepaalde. In voorkomende gevallen worden met de uitvoerende organisatie nadere afspraken omtrent procedures, processen, informatieverstopping en te leveren diensten vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA). In een SLA worden ten minste ook afspraken vastgelegd over de administratieve organisatie, de autorisatie en procuratiesystemen en de interne controle van de uitvoerende organisatie.

Voor de meeste relevante processen is een beschrijving van de AO/IC opgesteld, die heeft geleid tot een beschrijving van de beheersingsmaatregelen voor de betreffende processen. Voorts wordt het bestuur door middel van periodieke rapportages van zowel de uitvoeringsorganisatie alsmede van externe adviseurs in staat gesteld de risico's en fondssituatie goed te monitoren.

IT risico

De informatietechnologie is een belangrijke risicocategorie voor pensioenfondsen. Omdat het merendeel van de fondsen de IT heeft uitbesteed, is dit risico tot een uitbestedingsrisico geworden. Dit geldt ook voor het fonds.

Integriteitsrisico

DNB verstaat hieronder het risico dat de integriteit van het fonds dan wel het financiële stelsel wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers dan wel van de leiding, een en ander in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door het fonds opgestelde normen. Bij de beheersing van dit risico kan gedacht worden aan onder meer gedragscodes en procesmatige waarborgen. Het fonds heeft een gedragscode en een compliancebeleid. Beide zijn een wettelijke verplichting en DNB ziet actief toe op naleving. De bestuurders en leden van het verantwoordingsorgaan tekenen jaarlijks een verklaring inzake naleving van de gedragscode, welke aan de compliance officer van het fonds wordt voorgelegd. De compliance officer ziet toe op naleving van de gedragscode en stelt een jaarlijks rapport op.

Een regeling voor omgang met integriteitgevoelige functies komt relatief weinig voor. DNB toetst voorts nieuwe bestuurders.

Juridische risico's

Een fonds loopt het risico in rechte aangesproken te worden. Ten einde dit risico te beperken kan het fonds maatregelen treffen. Eén risico is dat de fondsstukken niet voldoen aan de wettelijke bepalingen. Een tweede risico betreft het niet in voldoende mate vorm geven aan consistent beleid, dit maakt het fonds kwetsbaar indien het hierop wordt aangesproken. Een derde risico betreft het niet of onduidelijk communiceren naar partijen. Een vierde risico betreft aansprakelijkheid door het niet of niet goed uitvoeren door partijen die het fonds heeft ingehuurd. Met betrekking tot bovengenoemde risico's heeft het bestuur de volgende maatregelen genomen:

1. Het fonds heeft AZL als bestuursadviseur aangesteld. AZL toetst bij wetwijzigingen de fondsstukken en stelt waar nodig wijzigingen voor aan het bestuur.
2. Het fonds ziet erop toe dat besluitvorming consistent en goed gedocumenteerd plaatsvindt. Deze documentatie zorgt ervoor dat ook derden de inhoud en werking van dit beleid kunnen volgen.
3. Het fonds werkt volgens een communicatieplan. Dit plan bewaakt de wettelijk verplichte communicatiemomenten. Naast deze vereisten heeft het fonds eigen communicatiedoelstellingen.
4. Met alle ingehuurde partijen zijn contractuele afspraken gemaakt. Partijen dienen regelmatig te rapporteren over het wel of niet voldoen aan de gemaakte afspraken. Daar waar mogelijk heeft het fonds activiteiten gescheiden ondergebracht, waardoor er een mechanisme ontstaat van controle van de ene door de andere partij.

Jaarlijks vinden er controles plaats door actuaire en accountant op de uitvoering door het fonds. Materiële onvolkomenheden worden door hen gerapporteerd. Het bestuur draagt er zorg voor dat zij voldoende kennis en kunde bezit om haar verantwoordelijkheid te

kunnen dragen. De hierboven genoemde risico's zijn niet limitatief maar de juiste afdekking van deze genoemde risico's geeft wel een indicatie over de juridische weerbaarheid van het fonds.

Vooruitblik 2014 en gebeurtenissen na balansdatum

Code Pensioenfonds

Per 1 januari 2014 is de door de Pensioenfederatie en Stichting van de Arbeid gepubliceerde Code Pensioenfonds gepubliceerde Code Pensioenfonds in werking getreden. Het bestuur analyseert de aanbevelingen zoals opgenomen in de Code Pensioenfonds en zal vanaf het jaarverslag over boekjaar 2014 verantwoording afleggen over de opvolging van de aanbevelingen.

Wet versterking bestuur pensioenfonds

Op 9 juli 2013 heeft de Eerste Kamer de Wet versterking bestuur pensioenfonds (verder: Wvbp) aangenomen. De Wvbp is erop gericht om de geschiktheid en het intern toezicht te versterken, te zorgen voor adequate vertegenwoordiging van alle risicodragers in de verschillende fondsorganen en het stroomlijnen van taken, bevoegdheden en organen. Alle pensioenfonds dienen per 1 juli 2014 te voldoen aan de Wvbp. Het bestuur zal in het jaarverslag over boekjaar 2014 rapporteren over de gevolgen van de Wvbp voor het pensioenfonds.

Utrecht, 19 juni 2014

Het bestuur

N. Mooij (voorzitter)

B. Leeftink

D. Geerlings (secretaris)

J. ten Berge

A. Gengler

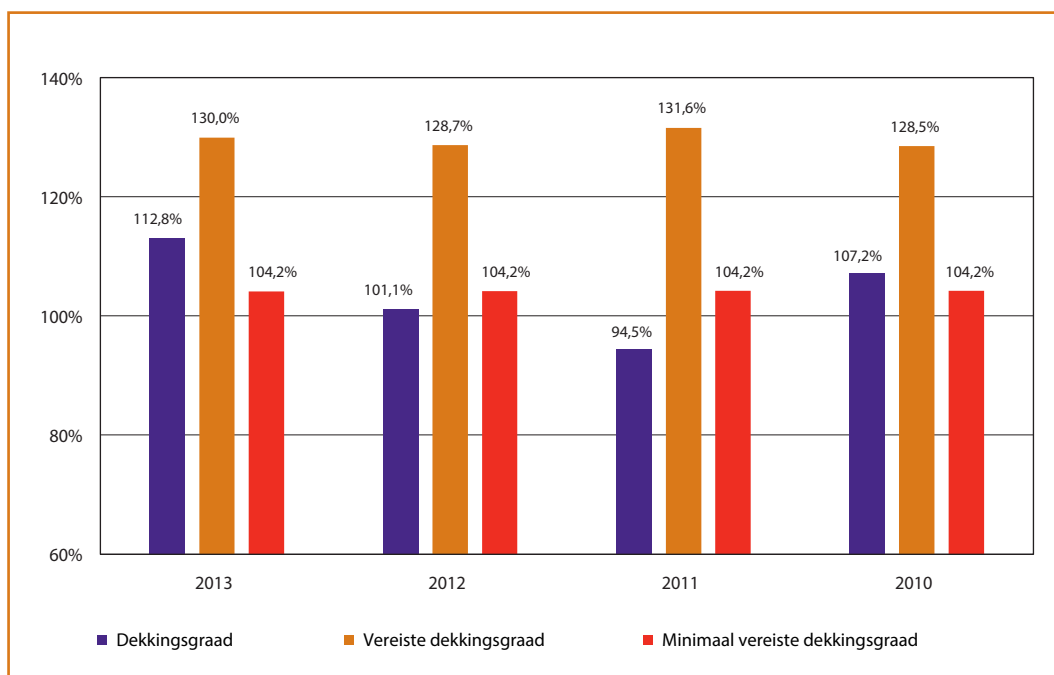
M. Layton

S. van Horssen

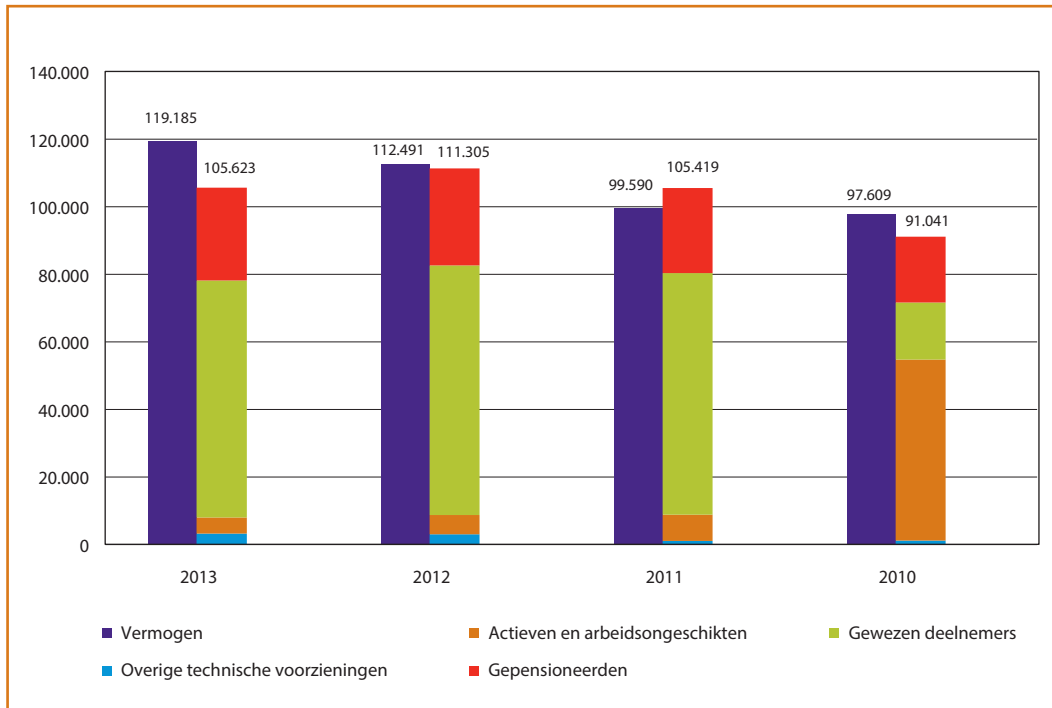
Samenvatting actuair verslag

Financiële positie

De dekkingsgraad van het fonds steeg van 101,1% ultimo 2012 naar 112,8% ultimo 2013. De dekkingsgraad ultimo 2013 is lager dan de vereiste dekkingsgraad. Het fonds verkeert daarom ultimo 2013 in een reservetekort. Onderstaande grafiek laat de ontwikkeling van de dekkingsgraad zien. De dekkingsgraad is gebaseerd op een technische voorziening waarbij de voorgeschreven rentetermijnstructuur is gebruikt voor de verdiscontering. Er is conform de voorschriften van DNB gerekend met een driemaandsmiddeling en daarnaast is er gebruik gemaakt van de Ultimate Forward Rate (UFR)-methodiek.

De volgende grafiek geeft het vermogen en de technische voorziening(en) weer.

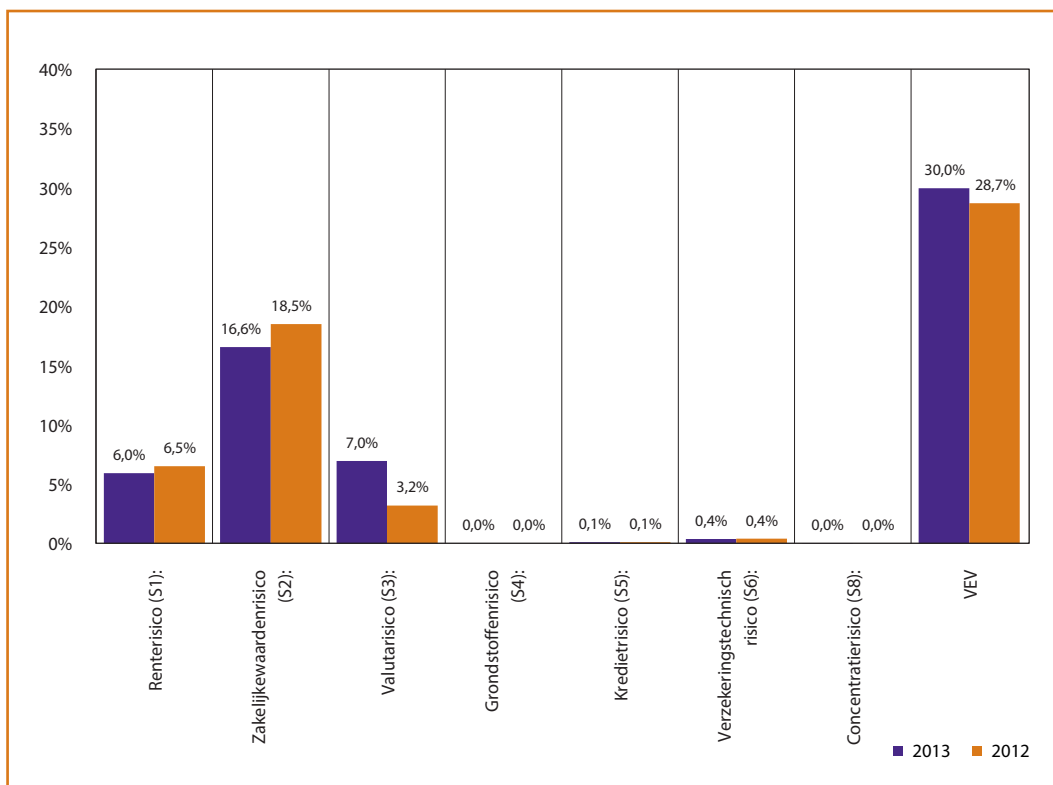

(Minimaal) vereiste financiële positie

De minimaal vereiste dekkingsgraad bedraagt 104,2% ultimo 2013. De vereiste dekkingsgraad wordt enerzijds vastgesteld op basis van de feitelijke verdeling van de beleggingsportefeuille en anderzijds op basis van de strategische verdeling van de beleggingsportefeuille. Ultimo 2013 bedraagt de vereiste dekkingsgraad 129,1% op basis van de feitelijke verdeling van de beleggingsportefeuille en 130,0% op basis van de strategische verdeling van de beleggingsportefeuille.

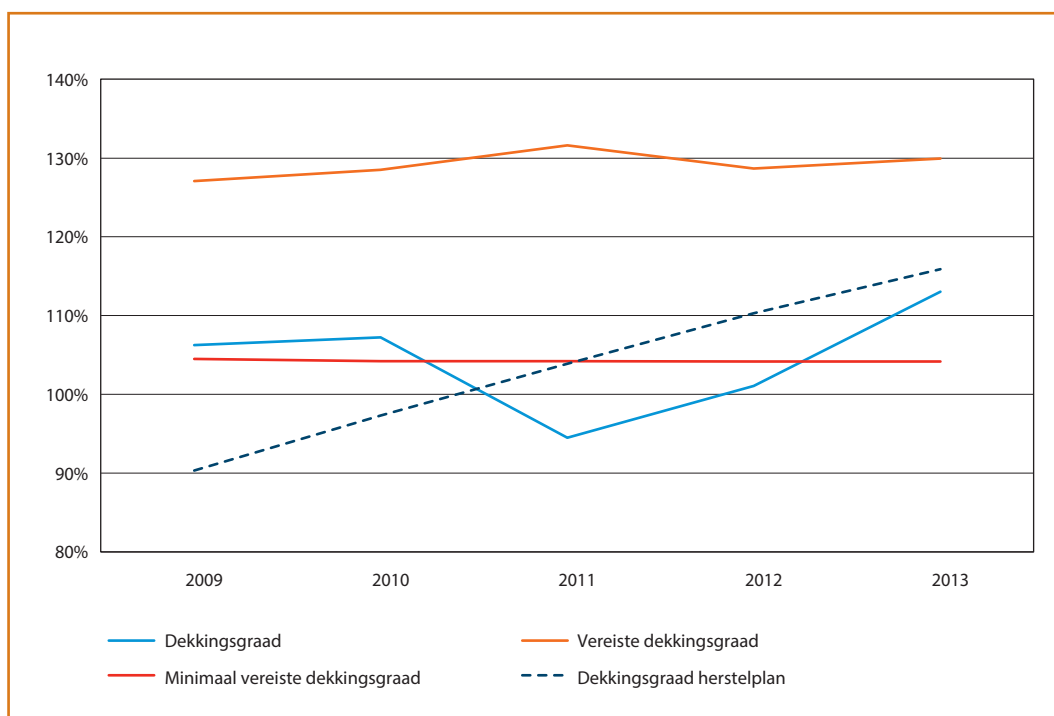
Voor de toetsing van de financiële positie is de vereiste dekkingsgraad ultimo 2012 vastgesteld als de hoogste uitkomst van beide percentages. Dit is dus 130,0% op basis van de strategische verdeling.

De volgende grafiek toont de verdeling van de vereiste dekkingsgraad over de verschillende risico-componenten die gehanteerd wordt voor de toetsing. Hierbij zijn de verdelingen opgenomen voor 2012 en 2013.

Herstelplan

Het fonds verkeert ultimo 2013 in een reservetekort en heeft een herstelplan ingediend. De volgende grafiek toont het verwachte pad, zoals dit in het herstelplan is vastgelegd. Tevens toont de grafiek de ontwikkeling van de dekkingsgraad tot en met ultimo 2013 en de (minimaal) vereiste dekkingsgraad tot en met ultimo 2013.

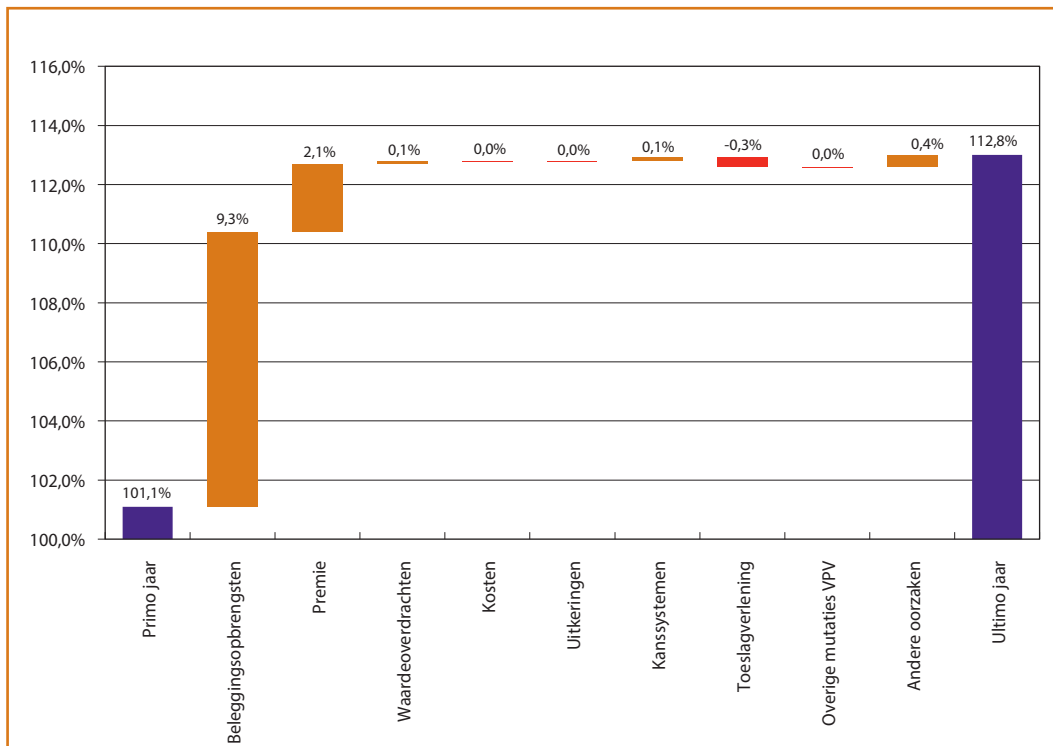

Het fonds heeft de voortgang van het herstel begin 2013 geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie zou ultimo 2013 een dekkingsgraad van 106,5% worden verwacht. In het originele herstelplan uit 2009 (zie ook bovenstaande grafiek) werd een dekkingsgraad van 115,9% voorzien. De werkelijke dekkingsgraad ultimo boekjaar 2013 is 112,8%.

Het fonds loopt achter op het oorspronkelijke herstelplan. Naast de vergelijking met het oorspronkelijke herstelplan is het belangrijk om te kijken naar de evaluatie van het herstelplan. Uit de evaluatie begin 2014 kwam naar voren dat het herstel naar verwachting voldoende is om tijdig uit de situatie van een reservetekort te geraken.

Analyse van het resultaat

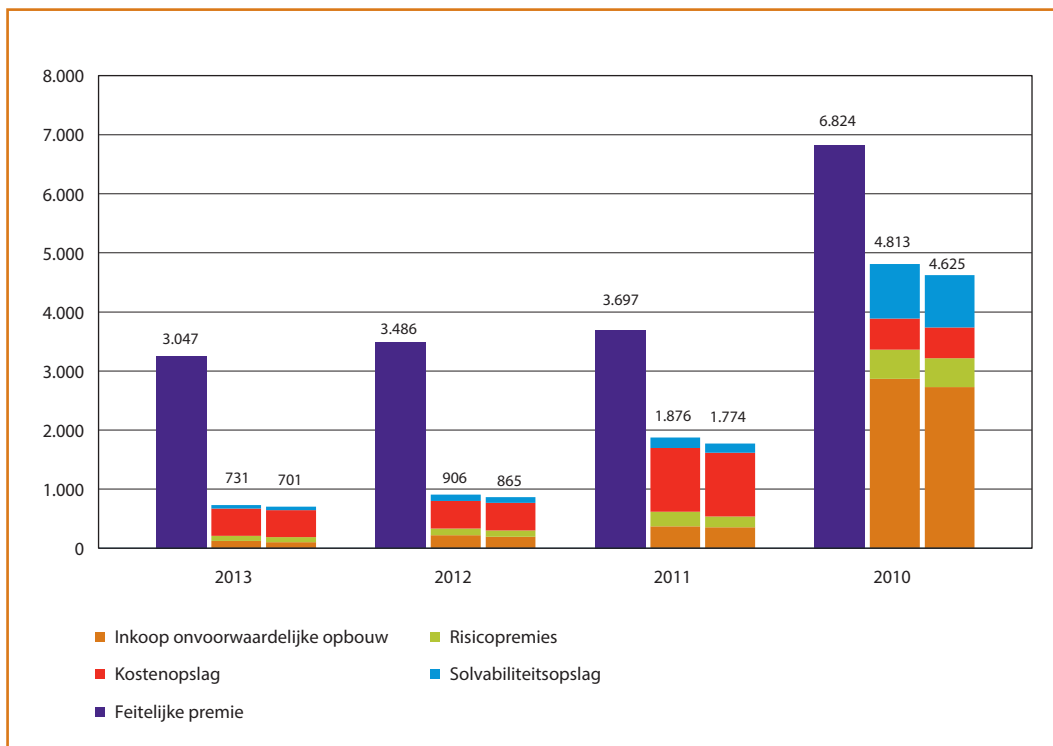
De stijging van de dekkingsgraad van 11,7%-punt in 2013 volgt tevens uit het positieve resultaat van 12.376 in het boekjaar. In 2012 was er een positief resultaat van 7.015. De invloed van het resultaat op de dekkingsgraad is in de grafiek weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak.

Kostendeekkende premie

De kostendeekkende premie over 2013 is vastgesteld conform de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn). Dit betekent dat de premie is vastgesteld op basis van een gedempt premiebeleid, rekening houdend met een rente van 4%. De gedempte kostendeekkende premie bedraagt 701. De feitelijk betaalde premie is met 3.047 hoger.

De feitelijk betaalde premie, de zuivere kostendeekkende premie en de gedempte kostendeekkende premie worden in onderstaande grafiek (v.l.n.r.) weergegeven. Hierbij zijn de gedempte kostendeekkende premie en de zuivere kostendeekkende premie gesplitst conform de vereisten uit de Pensioenwet.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na resultaatverdeling; in duizenden euro)

Activa	2013	2012
Beleggingen voor risico fonds [1]		
Onroerende zaken	8.095	8.585
Zakelijke waarden	58.327	48.561
Vastrentende waarden	52.679	53.480
Overige beleggingen	119	428
Liquide middelen beleggingen	227	695
	119.447	111.749
Beleggingen voor risico deelnemers [2]	12.815	11.559
Herverzekeringsdeel technische voorziening [3]	69	73
Vorderingen en overlopende activa [4]	126	257
Liquide middelen [5]	208	1.080
	132.665	124.718

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2013	2012
Reserves [6]		
Algemene reserve	13.562	1.186
	13.562	1.186
Langlopende schulden [7]	129	157
Technische voorzieningen		
Pensioenverplichtingen voor risico fonds [8]	105.623	111.305
Herverzekering [9]	69	73
	105.692	111.378
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [10]	12.815	11.559
Kortlopende schulden en overlopende passiva [11]	467	438
	132.665	124.718

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2013	2012
Beleggingsopbrengsten voor risico fonds [12]		
Directe beleggingsopbrengsten	520	436
Indirecte beleggingsopbrengsten	6.212	11.545
Kosten van vermogensbeheer	-234	-166
	6.498	11.815
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers [13]	1.309	764
Premiebijdragen van werknemers en werkgevers [14]	3.060	3.504
Premiebijdragen voor risico deelnemers [15]	1.519	1.492
Onttrekking beleggingen voor risico deelnemer t.b.v. inkoop rechten [16]	-1.572	-3
Saldo van overdrachten van rechten voor risico fonds [17]		
Overgenomen pensioenverplichtingen	89	11
Overgedragen pensioenverplichtingen	-616	0
	-527	11
Pensioenuitkeringen [18]	-1.834	-1.866

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2013	2012
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Toevoeging pensioenopbouw	-133	-244
Toeslagverlening actieve deelnemers	-17	-7
Toeslagverlening gewezen deelnemers	-211	1
Toeslagverlening pensioengerechtigden	-82	0
Benodigde intresttoevoeging	-552	-1.889
Toename voorziening voor toekomstige kosten	-3	-5
Uitkeringen	1.869	1.902
Actuarieel resultaat op sterfte	-191	-142
Actuarieel resultaat op arbeidsongeschiktheid	0	410
Waardeoverdrachten	615	0
Actuarieel resultaat op mutaties	287	433
Wijzigingen actuariële grondslagen/methoden	0	-416
Overige mutaties technische voorzieningen	0	-32
Wijziging rentecurve	4.100	-5.897
	5.682	-5.886
Mutatie voorzieningen voor risico deelnemers [19]		
Pensioenspaarkapitalen	-1.256	-2.253
Herverzekering [20]		
Premies herverzekering	-86	-109
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [21]	-456	-464
Overige baten [22]	39	10
Saldo van baten en lasten	12.376	7.015
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	12.376	-7.015

[.] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2013	2012
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Bijdragen van werkgevers en werknemers	3.245	5.044
Uitkeringen uit herverzekering	0	19
Wegens overgenomen pensioenverplichtingen	120	11
Overige	24	3
	3.389	5.077
Uitgaven		
Pensioenen en afkopen	-1.834	-1.873
Wegens overgedragen pensioenverplichtingen	-647	-12
Premies herverzekering	-136	-59
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-433	-515
	-3.050	-2.459
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	504	446
Verkopen en aflossingen beleggingen	38.734	6.800
Overige	-14	12
	39.224	7.258
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-40.687	-9.857
Kosten van vermogensbeheer	-216	-151
	-40.903	-10.008
Mutatie geldmiddelen	-1.340	-132
Saldo geldmiddelen 1 januari	1.775	1.907
Saldo geldmiddelen 31 december	435 ¹⁾	1.775 ¹⁾

1) Deze bedragen zijn inclusief liquide middelen beleggingen.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Toepassing richtlijnen voor de jaarverslaggeving

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder richtlijn 610 Pensioenfondsen.

Waardering

Algemene grondslagen

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Beleggingen

Onroerende zaken

De beleggingen in onroerende zaken zijn gewaardeerd op actuele waarde, zijnde de taxatiewaarde. De ter beurse genoteerde aandelen in vastgoedbeleggingsfondsen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurse genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Zakelijke waarden

De ter beurse genoteerde aandelen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurse genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Vastrentende waarden

De ter beurse genoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurse genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Deposito's worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor deposito's is het verschil tussen marktwaarde en nominale waarde in het algemeen gering.

Overige beleggingen

De ter beurse genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurse genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen voor risico van het fonds worden aangehouden.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Algemene reserve

Het jaarlijkse resultaat volgens de rekening van baten en lasten wordt voor een deel toegevoegd aan de algemene reserve.

Achtergestelde lening

De achtergestelde lening wordt op de geamortiseerde kostprijs gewaardeerd.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Per 1 januari 2007 is de Pensioenwet in werking getreden. Onderdeel van de Pensioenwet is het Financieel Toetsingskader (FTK). In het FTK is de manier waarop De Nederlandsche Bank (DNB) haar toezicht op pensioenfondsen uitoefent vastgelegd. Het FTK stelt daarbij de kaders waarbinnen een fonds moet opereren. Besloten is het FTK ook toe te passen voor de jaarverslaglegging daar dit aansluit bij het door het bestuur gehanteerde beleid.

De voorziening pensioenverplichtingen is vastgesteld als de contante waarde van de tijdsevenredig opgebouwde pensioenaanspraken. Voor de arbeidsongeschikte deelnemers is de voorziening pensioenverplichtingen gebaseerd op de te bereiken aanspraken.

De voorziening is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen:

Sterfte

AG Prognosetafel 2012-2062 (startjaar 2014) met toepassing van ervaringssterfte.

Gehuwdheid

Bij de vaststelling van de voorziening voor partnerpensioen wordt uitgegaan dat tot de pensioenleeftijd (65 jaar) iedereen gehuwd is (onbepaald partnersysteem). Na pensioeningang wordt de voorziening vastgesteld op basis van bepaalde partner.

Uitkeringen

De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.

Leeftijden

De leeftijd van de (gewezen) deelnemer, de nabestaande of de wees wordt in jaren en maanden nauwkeurig vastgesteld.

Rekenrente

Conform de rentetermijnstructuur per 31 december 2013 zoals gepubliceerd door DNB (inclusief UFR, gebaseerd op het driemaands-gemiddelde).

Leeftijdsverschil

Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw).

Kosten

In de reguliere voorziening is geen opslagpercentage voor toekomstige uitvoeringskosten opgenomen.

Arbeidsongeschiktheid

Als onderdeel van de voorziening pensioenverplichtingen zijn de toekomstige rechten van arbeidsongeschikte deelnemers opgenomen, waarvoor een (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling van toepassing is.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Deze voorziening is op dezelfde grondslagen gebaseerd als de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.

Resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan:

- rente;
- dividend;
- soortgelijke opbrengsten.

Indirecte beleggingsopbrengsten.

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen, aandelen vastgoedmaatschappijen en obligaties;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties.

Kosten vermogensbeheer

Onder de kosten vermogensbeheer worden de administratiekosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen en pensioen- en beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico fonds ¹⁾

Categorie	Stand ultimo 2012	Aankopen/ Verstrek- kingen	Verkopen/ aflossingen	Gerealiseerde koers- verschillen	Niet- gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2013
Onroerende zaken						
Aandelen vastgoedmaatschappijen	8.585	0	0	0	-490	8.095
Zakelijke waarden						
Aandelen beleggingsfondsen	48.561	29.479	-28.612	9.901	-1.002	58.327
Vastrentende waarden						
Staatsobligaties	2.659	692	0	0	-326	3.025
Obligatiefondsen	50.821	10.200	-10.146	1.978	-3.199	49.654
	53.480	10.892	-10.146	1.978	-3.525	52.679
Overige beleggingen						
Beleggingen in ABN-AMRO AA Spaarplus Fonds	428	0	0	-316	7	119
Liquide middelen inzake beleggingen	695	0	-468	0	0	227
Totaal belegd vermogen	111.749	40.371	-39.226	11.563	-5.010	119.447

Methodiek bepaling marktwaarde

Level 1: Directe marktwaardering: beursnotering in een actieve markt (waarop geen prijsaanpassingen worden uitgevoerd).

Level 2: Afgeleide marktwaardering: geen directe beursnotering maar andere uit de markt waarneembare data danwel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet actieve markt met niet-significante prijsaanpassing (gebaseerd op aannames en schattingen).

Level 3: Modellen en technieken: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

¹⁾ Voor een verdere toelichting van de beleggingen wordt verwezen naar de risicoparagraaf.

	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2013
Onroerende zaken				
Aandelen vastgoedmaatschappijen	0	0	8.095	8.095
	0	0	8.095	8.095
Zakelijke waarden				
Aandelen beleggingsfondsen	15.997	42.330	0	58.327
	15.997	42.330	0	58.327
Vastrentende waarden				
Staatsobligaties	3.025	0	0	3.025
Obligatiefondsen	0	49.654	0	49.654
	3.025	49.654	0	52.679
Overige beleggingen				
Beleggingen in ABN-AMRO AA Spaarplus Fonds	119	0	0	119
	119	0	0	119
Totaal belegd vermogen volgens level indeling	19.141	91.984	8.095	119.220
Overige beleggingen				
Liquide middelen inzake beleggingen				227
Totaal belegd vermogen				119.447

[2] Beleggingen voor risico deelnemers

Categorie	Stand ultimo 2012	Aankopen/ Verstrekingen	Verkopen/ aflossingen	Vermogens- resultaat	Stand ultimo 2013
SC Johnson Regeling	2.509	28	-1.344	57	1.250
Beleggingspensioen	5.265	921	-178	667	6.675
Vrijwillig bijsparen	3.785	570	-50	585	4.890
Totaal belegd vermogen	11.559	1.519	-1.572	1.309	12.815

De beleggingen voor rekening en risico deelnemers kunnen onderverdeeld worden in de volgende onderdelen:

Beleggingen Collectieve SC Johnson Regeling

Dit betreft beleggingen van de groep ex-werknemers van Johnson Wax Professional (RTB), die tot en met het jaar 2005 nog deelnamen aan de pensioenregeling binnen Stichting Pensioenfonds SC Johnson en per 1-1-2006 zijn toegetreden tot de nieuwe pensioenregeling voor JohnsonDiversey welke wordt uitgevoerd door Pensura. Deze deelnemers hebben bij hun overgang naar Pensura de keuze gehad om hun overdrachtswaarde in een collectieve of individuele beschikbare premieregeling onder te brengen. Het saldo gepresenteerd onder deze beleggingen betreft het saldo van de groep mensen per ultimo 2013 die gekozen hebben voor het collectief beleggen van hun opgebouwde overdrachtswaarde.

Beleggingen uit beleggingspensioen

Dit zijn de beleggingen van de deelnemers die deelnemen in de regeling "JD Combinatiepensioen" en die een bijdrage krijgen in de beleggingspensioenmodule, voor zover het basisjaarinkomen boven het maximum basisjaarinkomen van € 53.745,12 per 1 januari 2013 (€ 54.121,60 per 1 januari 2014) uitstijgt.

Beleggingen uit vrijwillig bijsparen

Dit betreft het saldo van de beleggingen van de deelnemers aan het "JD Combinatiepensioen" die gekozen hebben om vrijwillig bij te sparen, onder voorbehoud van de daarvoor beschikbare fiscale ruimte.

	2013	2012
[3] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Herverzekerde rechten	69	73
[4] Vorderingen en overlopende activa		
Premies		
Dit betreffen nog te vorderen premies	0	156
Lopende intrest		
Vastrentende waarden	97	77
Banken	1	5
	98	82
Overige vorderingen		
Dividendbelasting	28	14
Vooruitbetaalde bedragen	0	5
	28	19
Totaal vorderingen en overlopende activa	126	257
[5] Liquide middelen		
ING Bank N.V.	208	1.080
	208	1.080
Passiva		
[6] Reserves		
Algemene reserve		
Stand 1 januari	1.186	-5.829
Besteding van het saldo van baten en lasten	12.376	7.015
Stand per 31 december	13.562	1.186
Het minimaal vereiste vermogen bedraagt 104,2% (2012: 104,2%). Het vereiste vermogen bedraagt 130,0% (2012: 128,7%). De dekkingsgraad is 112,8% (2012: 101,1%).		

	2013	2012
[7] Langlopende schulden		
Achtergestelde lening		
Stand begin boekjaar	157	159
Onttrekking i.v.m. 4% rendementsgarantie	-28	-2
Stand einde boekjaar	129	157
Technische voorzieningen		
[8] Ontwikkeling van de technische voorziening voor risico pensioenfonds		
Stand per 1 januari	111.305	105.419
Toevoeging pensioenopbouw	133	244
Toeslagverlening actieve deelnemers	17	7
Toeslagverlening gewezen deelnemers	211	-1
Toeslagverlening pensioengerechtigden	82	0
Benodigde intresttoevoeging ¹⁾	552	1.889
Toename voorziening voor toekomstige kosten	3	5
Uitkeringen	-1.869	-1.902
Actuarieel resultaat op sterfte	191	142
Actuarieel resultaat op arbeidsongeschiktheid	0	-410
Waardeoverdrachten	-615	0
Actuarieel resultaat op mutaties	-287	-433
Wijzigingen actuariële grondslagen/methoden	0	416
Overige mutaties technische voorzieningen	0	32
Wijziging rentecurve	-4.100	5.897
Stand per 31 december	105.623	111.305
De technische voorzieningen zijn als volgt opgebouwd:		
– Actieve deelnemers	4.831	5.677
– Gewezen deelnemers	70.108	73.943
– Pensioengerechtigden	27.455	28.624
– Kostenvoorziening	3.143	2.963
– Voorziening rendementsgarantie	86	98
Stand voorziening per 31 december	105.623	111.305

1) De rentetoevoeging is gelijk aan de 1-jaars rente voor de voorziening pensioenverplichtingen. Voor 2013 is deze gelijk aan 0,35% (2012: 1,54%).

	2013	2012
[9] Herverzekering		
Stand per 1 januari	73	69
Mutatie boekjaar	-4	4
Stand per 31 december	69	73
Totaal technische voorzieningen	105.692	111.378
[10] Voorziening pensioenverplichtingen voor rekening en risico deelnemers		
Stand 1 januari	11.559	9.306
Stortingen	1.519	1.492
Opnames	-1.572	-3
Rendement	1.309	764
Stand 31 december	12.815	11.559
[11] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Te betalen loonheffing	35	36
Sociale lasten	8	7
Administratiekosten AZL	21	16
Accountantskosten	27	25
Actuariskosten	64	73
Bestuurskosten	15	13
Herverzekeraar (Elips Life)	0	50
Aangesloten ondernemingen (premie-afrekening 2013)	30	0
Kosten vermogensbeheer	30	13
Diversen	8	3
	238	236
Overlopende passiva		
Diversen	9	0
Nog te betalen BTW	220	202
	229	202
Totaal kortlopende schulden en overlopende passiva	467	438

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Er zijn meerjarige contracten afgesloten met Kas Bank, Blackrock, UBS en AZL N.V. welke jaarlijks opzegbaar zijn.

Verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen tussen het fonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en haar bestuurders. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van een vordering op (voormalige) bestuursleden.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuurders

De bestuurders van Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey "Pensura" hebben in 2013 geen bezoldiging ontvangen ten laste van het fonds, met uitzondering van de voorzitter. Deze heeft in totaal een bedrag van € 50,9 ontvangen voor zijn diensten. De heer Leeftink, die gepensioneerd is, ontvangt een onkostenvergoeding volgens de vacatieregeling die door het bestuur met hem is overeengekomen.

Personeel

Gedurende het boekjaar 2013 had Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey "Pensura" geen personeelsleden in dienst.

Baten en lasten	2013	2012
[12] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten		
Onroerende zaken	363	339
Zakelijke waarden	6	-60
Vastrentende waarden	158	151
Banken	2	5
Overdracht pensioenen	-9	1
	520	436
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Onroerende zaken</i>		
Ongerealiseerd resultaat	-490	-464
<i>Zakelijke waarden</i>		
Ongerealiseerd resultaat	-1.002	6.377
Gerealiseerd resultaat	9.901	106
<i>Vastrentende waarden</i>		
Ongerealiseerd resultaat	-3.525	5.377
Gerealiseerd resultaat	1.662	57
<i>Overige beleggingen</i>		
Ongerealiseerd resultaat	7	92
Gerealiseerd resultaat	0	0
Valutaresultaat	-341	0
	6.212	11.545

	2013	2012
Kosten van vermogensbeheer		
Beheerloon:		
– Kas Bank	-99	-42
– BlackRock	-30	-28
– UBS	-105	-96
	-234	-166
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	6.498	11.815
[13] Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
Directe beleggingsopbrengsten	213	120
Indirecte beleggingsopbrengsten	1.096	644
	1.309	764
[14] Premiebijdragen		
Werkgeverspremie	3.047	3.486
Premie ANW-hiaat	4	0
Inkoopsommen	9	0
FVP-premies	0	18
	3.060	3.504
De kostendeekkende premie bedraagt	731	906
De gedempte premie bedraagt	701	865
De premie met bijdrage aan herstel bedraagt	679	814
De feitelijke premie bedraagt	3.047	3.486
De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	214	331
– Opslag in stand houden vereist vermogen	61	106
– Opslag voor uitvoeringskosten	456	469
	731	906
De gedempte premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	190	301
– Opslag in stand houden vereist vermogen	55	96
– Opslag voor uitvoeringskosten	456	468
	701	865

De premie met bijdrage aan herstel is als volgt samengesteld:

- Actuarieel benodigd
- Opslag in stand houden vereist vermogen
- Opslag voor uitvoeringskosten

[15] Premiebijdragen voor risico deelnemers

Premies pensioensparen

[16] Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers

Doorstorting spaarkapitaal

Inkoop rechten

Pensionering / uit dienst (SC Johnson-regeling)

Overlijden

Waardeoverdrachten

[17] Saldo van overdrachten van rechten voor risico pensioenfondsen

Overgenomen pensioenverplichtingen

Overgedragen pensioenverplichtingen

[18] Pensioenuitkeringen

Ouderdomspensioen

Invaliditeitspensioen

Partnerpensioen

Wezenpensioen

Afkoopsommen

ANW-hiaat pensioen

[19] Mutatie voorziening voor risico deelnemers

Aankopen

Verkopen

Rendement

	2013	2012
	214	331
	9	14
	456	469
	679	814
[15] Premiebijdragen voor risico deelnemers		
Premies pensioensparen	1.519	1.492
[16] Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers		
Doorstorting spaarkapitaal	-31	-3
Inkoop rechten	-9	0
Pensionering / uit dienst (SC Johnson-regeling)	-1.344	0
Overlijden	-7	0
Waardeoverdrachten	-181	0
	-1.572	-3
[17] Saldo van overdrachten van rechten voor risico pensioenfondsen		
Overgenomen pensioenverplichtingen	89	11
Overgedragen pensioenverplichtingen	-616	0
	-527	11
[18] Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	-1.692	-1.724
Invaliditeitspensioen	-29	-28
Partnerpensioen	-86	-81
Wezenpensioen	-2	-2
Afkoopsommen	0	-5
ANW-hiaat pensioen	-25	-26
	-1.834	-1.866
[19] Mutatie voorziening voor risico deelnemers		
Aankopen	-1.519	-1.492
Verkopen	1.572	3
Rendement	-1.309	-764
	-1.256	-2.253

	2013	2012
[20] Herverzekering		
Premie	-86	-109
[21] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie	-243	-240
Accountant (controle jaarrekening) ¹⁾	-28	-28
Actuaris (jaarwerk en advies)	-85	-68
Actuaris (certificerend)	-8	-40
Bestuur	-71	-70
De Nederlandsche Bank	-13	-11
Contributie OPF	-5	-5
Overige	-3	-2
	-456	-464
De pensioenuitvoerings- en administratiekosten voor 2013 bedragen € 727,- per deelnemer (2012: € 708,-). Hierbij is het aantal deelnemers gelijk aan het aantal actieve deelnemers en gepensioneerden.		
[22] Overige baten	39	10
	2013	2012
Actuariële analyse van het resultaat		
Wijziging rentetermijnstructuur	4.100	-5.897
Beleggingsopbrengsten	5.947	9.926
Premies en koopsommen	2.378	2.682
Waardeoverdrachten	88	11
Uitkeringen	35	36
Sterfte	-188	-142
Arbeidsongeschiktheid	0	410
Reguliere mutaties	287	433
Toeslagverlening	-310	-6
Wijziging langlevenrisico	0	-448
Overige oorzaken	39	10
Resultaat	12.376	7.015

1) Het volledige honorarium van de accountant heeft betrekking op controleopdrachten.

Risicoparagraaf

(in duizenden euro)

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna wordt een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd. Conform de berekeningen van het Vereist eigen vermogen in het Actuariel rapport is de risicoparagraaf gebaseerd op basis van het doorkijkbeginsel (lookthrough-principe) en wordt er rekening gehouden met recente ontwikkelingen zoals het gebruik van de UFR.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste financieel risico voor het fonds is het niet kunnen nakomen van de pensioentoezeggingen.

Een belangrijke maatstaf hiervoor is het aanwezig Eigen vermogen. Wettelijk is een gestandaardiseerde methode (standaardmodel) vastgelegd om te kunnen toetsen of het aanwezig Eigen vermogen voldoende is om een aantal specifieke financiële risico's op te kunnen vangen en daarmee of aan de pensioentoezeggingen kan worden voldaan. De berekeningen van het vereist eigen vermogen zijn met name van belang voor de premiestelling en de evaluatie van het herstelplan van het fonds. Het Eigen vermogen van het fonds is per 31 december 2013 kleiner dan het Minimaal Vereist eigen vermogen volgens het standaardmodel, waardoor het fonds in een dekkings- en reservetekort verkeert.

Jaarlijks vindt toetsing plaats aan de hand van dit standaardmodel. De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6. Naast de standaard risicocomponenten (S-componenten) is in de bepaling van het vereist eigen vermogen ook rekening gehouden met de volgende additionele risicocomponent: actief risico (voornoemd risico wordt verwerkt binnen de berekeningen van de S2 middels een extra verzwaring van de buffer). Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van het maximum van de feitelijke en strategische beleggingsmix (2013: 129,1% resp.130,0%; 2012: 128,0% resp. 128,7%).

	2013		2012	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	9.907	5,9	10.749	6,5
Zakelijke waarden risico (S2)	21.477	16,6	23.688	18,5
Valutarisico (S3)	15.432	7,0	10.994	3,2
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	1.963	0,1	347	0,0
Verzekeringstechnisch risico (S6)	3.613	0,4	3.895	0,5
Concentratierisico (S8)	323	0,0	0	0,0
Diversificatie-effect	-21.037		-17.758	
Vereist eigen vermogen (strategisch)	31.678	30,0	31.915	28,7

	2013		2012	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	10.831	7,0	11.448	7,1
Zakelijke waarden risico (S2)	21.492	17,3	22.165	17,0
Valutarisico (S3)	11.915	4,3	11.223	3,5
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	1.687	0,1	256	0,0
Verzekeringstechnisch risico (S6)	3.613	0,4	3.895	0,4
Concentratierisico (S8)	321	0,0	0	0,0
Diversificatie-effect	-19.138		-17.780	
Vereist eigen vermogen (feitelijk)	30.721	29,1	31.207	28,0
Aanwezige dekkingsgraad		112,8		101,1
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,2		104,2
Vereiste dekkingsgraad (strategisch)		130,0		128,7
Vereiste dekkingsgraad (feitelijk)		129,1		128,0

De dekkingsgraad wordt berekend door het totaal van de activa voor risico van het fonds (minus de passiefposten Kortlopende schulden en overlopende passiva en Herverzekeringsdeel technische voorzieningen) te delen door de Voorziening pensioenverplichtingen (plus Overige technische voorzieningen). Het afgelopen jaar is deze, op grondslagen van het pensioenfonds, toegenomen van 101,1% (2012) tot 112,8% (2013).

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het fonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Onderstaande duratie cijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden 10,78 (2012: 8,51)

Duratie van de pensioenverplichtingen 19,24 (2012: 20,15)

Voor de vaststelling van het renterisico bij het vereist eigen vermogen worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB bepaalde renteschokken die per looptijd verschillen. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de technische voorziening en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Overeenkomstig kan een afdekkingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie van de portefeuille.

	Feitelijke verdeling		Strategische verdeling	
	in €	%	in €	%
Impact op technische voorziening voor risico fonds (A)	13.701		13.701	
Impact op de rentegevoelige beleggingen (B)	2.870		3.794	
Renterisico	10.831	7,0	9.907	6,0
Afdekkingspercentage (B/A)		20,8		27,7

Strategisch dekt het fonds volgens het beleggingsmandaat 25,7% van het renterisico van haar verplichtingen af.

Hoogte buffer

Op basis van de vereist eigen vermogen berekeningen bedraagt de buffer voor het feitelijk renterisico 10.831 (7,0%) en voor het strategisch renterisico 9.907 (6,0%) ultimo 2013.

Zakelijke waarden risico

Mogelijke waardedalingen van beleggingen voor het vastgoed en de aandelen zijn in het hiervoor genoemde standaardmodel begrepen. Hiervoor wordt een gedifferentieerde berekening naar categorieën van markten en beleggingen uitgevoerd. Ter zake van het zakelijke waarden risico worden risico-inschattingen aan de hand van de in de markt gebruikelijke risicoparameters gemaakt. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door onder meer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. Binnen het zakelijke waardenrisico is rekening gehouden met de illiquiditeit van het vastgoed middelen een additionele buffer. Daarnaast wordt binnen het zakelijke waardenrisico een additionele buffer aangehouden voor het actief risico binnen de aandelenportefeuille.

	2013		2012	
	€	%	€	%
<i>Verdeling onroerende en zakelijke waarden per categorie:</i>				
Indirecte beleggingen in vastgoed	8.095	12,2	8.585	15,0
Zakelijke waarden ontwikkelde markten (Mature markets)	54.292	81,7	41.077	71,9
Zakelijke waarden opkomende markten (Emerging markets)	4.035	6,1	7.484	13,1
	66.422	100,0	57.146	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch zakelijke waarden risico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. Deze standaardschokken zijn verder opgehoogd om zodoende rekening te houden met de volgende additionele risicocomponent: actief risico. De buffer voor het feitelijk zakelijke waarden risico bedraagt 21.492 (17,3%) en voor het strategisch zakelijke waarden risico 21.477 (16,6%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het fonds in euro's luiden terwijl veel van de beleggingen van het fonds in niet-euro luiden. Het fonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het fonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van valutarisico loopt het fonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

Het valutarisico wordt berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in vreemde valuta van 20%. Het valutarisico is het totale negatieve effect op de waarde van alle beleggingen als gevolg van dit scenario.

	2013		2012	
	€	%	€	%
<i>Zakelijke waarden naar valuta:</i>				
Euro	7.713	13,2	5.646	11,6
Amerikaanse dollar	32.488	55,7	24.919	51,3
Australische dollar	913	1,6	1.642	3,4
Canadese dollar	169	0,3	377	0,8
Britse pond sterling	5.333	9,1	4.042	8,3
Hongkong dollar	442	0,8	803	1,7
Japanse yen	4.414	7,6	886	1,8
Overige valuta (o.a. Zwitserse franc)	6.855	11,7	10.246	21,1
	58.327	100,0	48.561	100,0
<i>Onroerende zaken naar valuta:</i>				
Euro	8.095	100,0	8.585	100,0
	8.095	100,0	8.585	100,0
<i>Vastrentende waarden naar valuta:</i>				
Euro	51.229	97,2	52.172	97,6
Amerikaanse dollar	1.266	2,4	465	0,9
Australische dollar	4	0,0	2	0,0
Canadese dollar	9	0,0	8	0,0
Britse pond sterling	1	0,0	9	0,0
Niet euro	170	0,4	824	1,5
	52.679	100,0	53.480	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valuta risico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valuta risico bedraagt 11.915 (4,3%) en voor het strategisch valuta risico 15.432 (7,0%).

Grondstoffenrisico

Het fonds belegt niet in grondstoffen en loopt daarmee geen risico dat de waarde van deze beleggingen daalt als gevolg van marktontwikkelingen.

Kredietrisico

Het fonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan gemeten worden aan de hand van de creditspread. De gewogen gemiddelde credit spread van de rentegevoelige beleggingen van het fonds is 0,81%. Een andere indicator voor het aanwezige kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille van het fonds is de rating afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd.

Rating vastrentende waarden:

	2013		2012	
	€	%	€	%
AAA	12.511	23,8	22.814	42,7
AA	9.181	17,4	2.947	5,5
A	8.444	16,0	3.516	6,6
BBB	16.924	32,1	19.882	37,2
Lager dan BBB	5.619	10,7	4.251	7,9
Geen rating	0	0,0	70	0,1
	52.679	100,0	53.480	100,0

Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:

Resterende looptijd < 1 jaar	0	0,0	0	0,0
Resterende looptijd <= 5 jaar	0	0,0	0	0,0
Resterende looptijd >= 5 jaar ¹⁾	52.679	100,0	53.480	100,0
	52.679	100,0	53.480	100,0

1) Het fonds belegt enerzijds in beleggingsfondsen die vanwege de herbeleggingen in principe nooit afl open en anderzijds in staatsobligaties met een looptijd langer dan 5 jaar.

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd voor de rentegevoelige beleggingen die een creditspread groter dan 0% hebben. De creditspread wordt bepaald op basis van de rentegevoelige kasstromen van het fonds. Afgaande op de hierboven genoemde creditspread resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 1.687 (0,1%) en voor het strategisch kredietrisico van 1.963 (0,1%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

In verband met het langlevensrisico wordt aanvullend boven het hanteren van de prudente grondslagen, de Voorziening toekomstige sterfteontwikkeling gevormd.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt 3.613 (0,4%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico 3.613 (0,4%).

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico (S8) gelijkgesteld aan 0%.

	2013		2012	
	€	%	€	%
Onroerende zaken				
<i>Verdeling onroerende zaken per sector:</i>				
Kantoren	2.528	31,3	2.986	34,8
Winkels	3.831	47,3	3.780	44,0
Woningen	1.736	21,4	1.819	21,2
	8.095	100,0	8.585	100,0
<i>Verdeling onroerende zaken per regio:</i>				
Europa	8.095	100,0	8.585	100,0
	8.095	100,0	8.585	100,0

Grote posten: onroerende zaken van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in onroerende zaken

CBRE (SP) DUTCH RETAIL FND II	2.450	30,0	2.514	29,0
CBRE (SP) DUTCH OFFICE FND I	1.983	24,0	2.479	29,0
CBRE (SP) PROP FD CENTR & EAST	1.916	24,0	1.747	20,0
CBRE (SP) DUTCH RESID. FUND II	1.716	21,0	1.818	21,0

	2013		2012	
	€	%	€	%
Zakelijke waarden				
<i>Verdeling zakelijke waarden per regio:</i>				
Europa	17.148	29,4	13.003	26,8
Noord-Amerika	32.137	55,1	25.110	51,7
Midden- en Zuid-Amerika	485	0,8	1.323	2,7
Azië	1.919	3,3	4.603	9,5
Oceanië	6.289	10,8	3.753	7,7
Overige	349	0,6	769	1,6
	58.327	100,0	48.561	100,0
<i>Verdeling zakelijke waarden per sector:</i>				
Financiële instellingen	11.414	19,6	9.899	20,4
Informatietechnologie	7.073	12,1	4.885	10,1
Industriële ondernemingen	6.190	10,6	4.616	9,5
Niet-cyclische consumentengoederen	6.229	10,7	4.763	9,8
Cyclische consumentengoederen	7.954	13,6	5.352	11,0
Farmacie	0	0,0	394	0,8
Energie	5.649	9,7	4.816	9,9
Telecommunicatie	2.205	3,8	3.287	6,8
Basisindustrieën	3.399	5,8	3.731	7,7
Gezondheidszorg	6.363	10,9	4.884	10,1
Andere sectoren	1.851	3,2	1.934	4,0
	58.327	100,0	48.561	100,0

Grote posten: zakelijke waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in zakelijke waarden

UBS INST. FUND EM. MARKETS	2.924	5,0	6.951	14,0
BLACKROCK MSCI EQUITY INDEX FUND B-JAPAN	3.129	5,0	2.468	5,0
BLACKROCK MSCI EQUITY INDEX FUND B-EUROPE	12.654	22,0	9.444	19,0
UBS LUXEMBOURG S A UBS(L)IT KY SL GB EQ	13.073	22,0	10.353	21,0
BLACKROCK MSCI US EQUITY INDEX FUND B	25.300	43,0	19.345	40,0

	2013		2012	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden				
<i>Verdeling vastrentende waarden per regio:</i>				
Europa	42.203	80,1	36.243	67,8
Noord-Amerika	923	1,8	7.545	14,1
Midden- en Zuid-Amerika	5.903	11,2	7.960	14,9
Azië	1.485	2,8	969	1,8
Oceanië	8	0,0	684	1,3
Overig	2.157	4,1	79	0,1
	52.679	100,0	53.480	100,0

Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in vastrentende waarden

DUTCH GOVT 4.000 JAN 15 37	2.382	4,5	2.659	5,0
PIMCO GIS EURO UTLRA LONG DURATION EUR	14.243	27,0	7.493	14,0
PIMCO GIS EURO BOND FND EUR	23.504	45,0	30.789	58,0
PIMCO GIS EMERGING MARKETS BOND FUND EUR HDG	9.684	18,0	10.374	19,0

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk concentratierisico bedraagt 321 (0,0%) en voor het strategisch concentratierisico 323 (0,0%).

Er zijn geen beleggingen uitgeleend. Het fonds heeft geen beleggingen in de aangesloten onderneming.

Utrecht, 19 juni 2014

Het bestuur

N. Mooij (voorzitter)

B. Leeftink

D. Geerlings (secretaris)

J. ten Berge

A. Gengler

M. Layton

S. van Horssen

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum

Geen bijzonderheden.

Resultaatbestemming

Resultaatverdeling

Het bestuur heeft besloten het positieve resultaat over het boekjaar 2013 als volgt te verdelen:

	2013
	x € 1.000
Algemene reserve	12.376
	12.376

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey "Pensura" te Utrecht is aan Towers Watson de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2013.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld; en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar niet lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een reservetekort.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet met uitzondering van het artikel 132 (reservetekort).

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey "Pensura" is naar mijn mening niet voldoende, vanwege het reservetekort.

Purmerend, 19 juni 2014

drs. J.L.A. Schilder AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey 'Pensura'

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening over 2013 van Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey 'Pensura' te Utrecht gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de staat van baten en lasten over 2013 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het inrichten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey 'Pensura' per 31 december 2013 en van het resultaat over 2013 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Utrecht, 19 juni 2014

KPMG Accountants N.V.
W. Teeuwissen RA

Bijlagen

Overzicht belegd vermogen

in duizenden euro

	2013			2012		
	€	%	Norm%	€	%	Norm%
Onroerende zaken						
Aandelen vastgoedmaatschappijen	8.095	6,8		8.585	7,7	
Totaal onroerende zaken	8.095	6,8	15	8.585	7,7	15
Zakelijke waarden						
Aandelen beleggingsfondsen	58.327	48,8		48.561	43,4	
Totaal zakelijke waarden	58.327	48,8	45	48.561	43,4	45
Vastrentende waarden						
Obligatiefondsen	49.654	41,5		50.821	45,4	
Staatsobligaties	3.025	2,5		2.659	2,4	
Schuld effectentransacties	0	0,0		0	0,0	
Lopende intrest	97	0,1		77	0,1	
Totaal vastrentende waarden	52.776	44,1	40	53.557	47,9	40
Overig						
Beleggingen in ABN-AMRO AA						
Spaarplus Fonds	119	0,1		428	0,4	
Liquide middelen inzake beleggingen	227	0,2		695	0,6	
Lopende intrest banken en deposito's	1	0,0		5	0,0	
Te vorderen dividendbelasting	28	0,0		14	0,0	
	375	0,3	0	1.142	1,0	0
Totaal	119.573	100	100	111.845	100	100

Verslag van het verantwoordingsorgaan

Over het 2013 boekjaar lijken de vruchten van het herziene beleggingsbeleid voorzichtigjes geplukt te gaan worden. De focus op afdekken van het rente risico levert weliswaar iets matiger beleggings opbrengsten op, maar heeft een positieve bijdrage aan de verplichtingen kant. Dit uit zich dan ook in een verbetering van de gerapporteerde dekkingsgraad, met voor het eerst in tijden een positieve bijdrage vanuit de UFR. In vergelijking met voorgaande jaren duidelijk meer in control, wat ook bevestigd wordt in de verklaringen van de actuaris en de accountant, en het indexatie-besluit, gebaseerd op de resultaten.

Pensura is echter voor het DB gedeelte onder haar uitvoering, praktisch een slapers fonds. Dit heeft implicaties voor het toekomstige beleid, afnemende duration, verminderde premie inkomsten, etc. Misschien ook wel implicaties in de verwevenheid met de sponsor, nu onderdeel van SealedAir. De druk uit de overheid om meer toezicht en meer formele bestuurskwaliteit maakt het steeds moeilijker een klein fonds optimaal te 'bemensen' in de diverse organen. We delen de zorg met het bestuur dat het animo binnen de deelnemers het niet mogelijk maakt kritieke functies binnen bestuur of VO tijdig in te vullen. Dit maakt het meerjaren plan zoals ook gevraagd door de DNB actueel op de agenda van 2014, de financiële situatie lijkt met minder prioriteit aan te kunnen, er is ruimte voor focus op interne beheersing (vereenvoudiging na de afloop van enkele complexe regelingen uit het verleden) en oog voor de toekomst. De toenemende toezichtdruk en daarbij overleg structuur komt in het nauw zonder een helder beleid en prioritering om de uitvoeringskosten per deelnemer/slaper beheersbaar te houden.

Utrecht, 19 juni 2014

Het verantwoordingsorgaan

Reactie van het bestuur op het verslag van het verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft kennis genomen van de bevindingen van het verantwoordingsorgaan. In 2013 hebben wij het beleggingsbeleid aangepast in die zin dat meer rente is afgedekt. Dit was mogelijk door de gestegen dekkingsraad als gevolg van de hoge aandelenrendementen. Daarmee gevolg gevend aan de afspraken vastgelegd in de ABTN. In 2013 heeft deze afdekking rendement gekost, maar door de gestegen rente én de verdere groei van onze aandelenrendementen is onze dekkingsgraad toch gestegen. De vruchten van het afdekken zien wij nu in 2014. De rente is weer gedaald en onze afdekking heeft weer rendement gegeven waardoor onze dekkingsgraad stabiel is gebleven.

Ook het bestuur ziet de komende problemen van het bemannen van de bestuursorganen in de toekomst. Eerder is al afgesproken om medio 2015, nadat twee complexe regelingen zijn afgerond na te gaan hoe daarmee om te gaan. Ook de DNB vraagt ons om medio september 2014 al met een schets te komen hoe wij dit denken aan te pakken. Het verantwoordingsorgaan zal hier ook bij betrokken worden. Het staat dus op onze agenda voor 2014.

Uitvoeringskosten zijn nog geen probleem voor het bestuur, omdat de werkgever deze volgens de uitvoeringsovereenkomst, betaald.

Utrecht, 19 juni 2014

Het bestuur

Samenvatting Rapport Bevindingen Visitatiecommissie

Met de invoering van de Pensioenwet zijn nadere eisen gesteld aan het interne toezicht bij pensioenfondsen. Zo is bepaald dat ten minste één maal in de drie jaar een visitatie bij een pensioenfonds moet plaatsvinden. Het bestuur van de Stichting Pensioenfonds JohnsonDiversey "Pensura" heeft hieraan invulling gegeven door na de laatste visitatie in 2010, die eveneens door VCHolland is uitgevoerd in 2013 aan VCHolland een nieuwe opdracht te verstrekken voor de uitvoering van een visitatie. De door leden van VCHolland uitgevoerde visitatie draagt het karakter van een volledige visitatie.

Het bestuur heeft de aanbevelingen gedaan bij de visitatie 2010 op een constructieve wijze benaderd en de meeste aanbevelingen geadresseerd. De visitatiecommissie beveelt het bestuur aan ook de resterende aanbevelingen uit te werken.

Het Fonds heeft veel aandacht gegeven aan de recente ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving. Met betrekking tot de Wet versterking bestuur pensioenfondsen heeft het bestuur het principe besluit genomen om het paritaire model te handhaven met een jaarlijkse visitatie. Voor de nadere concretisering van het genomen besluit heeft het bestuur een stappenplan gemaakt.

De bestaande governance structuur binnen het Fonds maakt een goede aansturing van het Fonds mogelijk. AZL vervult daarbij een belangrijke ondersteunende rol. Het bestuur heeft in de afgelopen periode veel aandacht besteed aan de formalisering van het beleid en verdere verbetering van de interne beheersingsstructuur. De visitatiecommissie beveelt het bestuur aan de besluitvorming binnen het bestuur inclusief de gemaakte afwegingen op een meer expliciete en transparante wijze vast te leggen. Ook beveelt de commissie aan de compliance van de aanwezige documentatie en processen en procedures met de geldende wet- en regelgeving op een formele wijze in te vullen. Het Fonds evalueert op periodieke wijze de kwaliteit van de dienstverlening van de organisaties aan wie het pensioen- en vermogensbeheer is uitbesteed alsmede de verder bij het Fonds betrokken externe organisaties/personen. De commissie doet daarbij de aanbeveling de resultaten van de evaluaties goed te documenteren. Tenslotte beveelt de commissie het bestuur aan een expliciete –van de karakteristieken van het Fonds afgeleide– risicohouding te formuleren.

Het bestuur heeft aandacht voor de noodzakelijke deskundigheid/geschiktheid binnen het bestuur zowel met betrekking tot de individuele leden als het bestuur als geheel. De visitatiecommissie beveelt het bestuur aan de aanwezige deskundigheid en vaardigheden periodiek objectief te laten toetsen alsmede bij de jaarlijkse zelfevaluatie een externe partij te betrekken. De commissie beveelt het bestuur aan met het Verantwoordingsorgaan na te gaan of dit orgaan voldoende is toegerust om de toekomstige taak goed te kunnen uitvoeren. Om continuïteit in de beschikbaarheid van deskundige bestuurders te waarborgen, beveelt de commissie aan na te gaan of bijvoorbeeld door middel van aspirant bestuursleden hierin kan worden voorzien.

Het beleggingsbeleid van het Fonds is mede gebaseerd op een ALM-studie uit 2008. De visitatiecommissie beveelt aan –mede gezien de ingrijpende wijzigingen in het deelnemersbestand– de ALM-studie te actualiseren. De commissie beveelt ook aan een 'Verklaring inzake de Beleggingsbeginselen' van het Fonds op te stellen en in de ABTN op te nemen. Verder beveelt de commissie aan het (jaarlijkse) beleggingsplan tijdig vast te stellen. Tenslotte beveelt de commissie aan de beslissingstrajecten inzake beleggingen en daarmee de (zichtbare) beheersing door het bestuur, in de notulen eenduidiger te verwoorden. De uitvoering van het vermogensbeheer van het Fonds is uitbesteed aan externe partijen waarbij vermogensbeheerders worden geselecteerd/gehandhaafd op basis van hun reputatie/performance.

Door het Fonds is een opzet gemaakt voor een risicomanagement matrix ter onderbouwing van het Integraal Risico Management (IRM). De matrix geeft een goed inzicht in de wijze waarop het bestuur van het Fonds met risico's wenst om te gaan. De visitatiecommissie beveelt het bestuur aan op korte termijn het risicomanagement beleid vast te stellen en in de reguliere bestuurscyclus te integreren. Voorts beveelt de commissie aan de pensioenadministratie (steekproefgewijs) te controleren aan de hand van brongegevens.

Het Fonds beschikt over een recent communicatieplan (2013). Het Fonds beschikt over een ruim scala van informatie- en communicatie-instrumenten zoals een website en een helpdesk. Het communicatiebeleid sluit aan bij life-events van deelnemers. Het Fonds doet verslag over de activiteiten middels een jaarverslag waarbij het bestuursverslag uitvoerig ingaat op de stand van zaken.

De visitatiecommissie beveelt het bestuur aan periodiek te toetsen of de informatie- en communicatiedoelstellingen in voldoende mate worden bereikt. Ook beveelt de commissie aan aspecten als de koopkracht van de pensioenen en de risico's die de deelnemers lopen, te betrekken in het communicatiebeleid.

De visitatiecommissie,

Frank Bloemers
Henk Hanneman
John Ruben